

ข้าวแพง วิกฤติหรือโอกาส “ชาวนาไทย”
วันพุธที่ 14 พฤษภาคม 2551
ห้องประชุมใหญ่ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

วิทยากรร่วมเสวนา

1. อาจารย์เจิมศักดิ์	ปิ่นทอง	นักวิชาการ
2. นายเดชา	ศิริภัทร	ผู้อำนวยการมูลนิธิข้าวขวัญ
3. นายประสิทธิ์	บุญเฉย	นายกสมาคมชาวนาไทย
4. นายชาญชัย	รักษัชนานนท์	อุปนายกสมาคมโรงสีข้าวไทย
5. นายเสมียน	หงษ์โต	ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาชาวนาไทย

ผู้ดำเนินการเสวนา นายประพนธ์ ภูทองคำ

เปิดเวทีเสวนา เวลา 13.30 น.

โดย ดร.อัมมาร์ สยามวาลา นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

สวัสดีครับท่านอาจารย์ไพบูลย์ ที่เคารพ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนและท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย วันนี้ผมได้รับมอบหมายให้มาพูดเรื่องข้าวแพง เพื่อเป็นการเปิดนားอะไรต่างๆ เมื่อกี้คุยกับเพื่อน ถ้อยคำที่ว่าวิกฤติหรือโอกาส ผมก็บอกว่าพวกเรา เวลาพูดถึงวิกฤติก็เหมือนกระต่ายตื่นตูม เวลาพูดถึงโอกาาก็กระโดดเหมือนกับปลากระดี่ได้น้ำ เราคงคิดว่าการกระทำทั้งคู่เปรียบเหมือนการกระทำที่ขาดสติ ผมอยากให้มีสติเรื่องนี้มากขึ้น ต้องคอยมองว่าสถานการณ์เป็นอย่างไร ผมจะขอใช้เวลาของท่านไม่พูดอะไรให้สนุกสนานเท่าไร ก่อนข้างพูดเรื่องน่าเบื่อหน่ายนิดหน่อย พูดเรื่องตัวเลขอะไรต่างๆเพื่อให้ท่านได้เห็นภาพใหญ่ถึงสาเหตุที่อยู่ดีๆ ราคาข้าวขึ้นจนน่าตกใจ น่าตื่นตระหนก เป็นกระต่ายตื่นตูม เกิดขึ้นเพราะอะไร เป็นอยู่นานแค่ไหน เรื่องที่ 2 เป็นเรื่องที่ไม่อยากทำเท่าไร คือการพยายาม พยายามว่าเหตุการณ์จะอยู่คงกระพันขนาดไหน เราจะได้รู้ว่าเป็นโอกาสจริงๆ เราจะได้รู้ว่าเป็นโอกาสจริงๆ เป็นปลากระดี่ได้น้ำจริงๆ ผมขอเริ่มต้นด้วยข้อเท็จจริงอะไรบางอย่าง ปกติสินค้าเกษตรผันผวน มักจะผันผวนเกิดจากฝนฟ้าไม่ดี ท่านทั้งหลาย

ทราบดี เวลาฝนฟ้าไม่ดี สินค้าเกษตรก็จะราคาสูง สิ่งที่เกิดกับข้าวเมื่อปีที่ผ่านมามันไม่ได้ส์อั้นนั้นเลย ข้าวผลิออกมาทั่วโลกตามปกติ ผลผลิตข้าวสูงสุดเป็นประวัติการณ์ เพราะผลผลิตข้าวค่อยๆ เพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่ปลูกในพื้นที่ชลประทาน น้ำทำดีไม่เหมือนผลผลิตเกษตรอื่น เช่นถ้าใครปลูกข้าวโพดก็จะทราบดีว่ามันนำต้นต้นขนาดไหน ก่อนฝนมา ตอนมันออกดอกถ้าฝนไม่มาก็เรียบริ้อย แต่ข้าวก็ค่อนข้างจะเนิบนาบ ปีที่แล้วผลผลิตก็ไม่ได้ต่ำไม่ได้ลด ทั้งในประเทศและทั่วโลก

ข้อที่ 2 ที่ผมอยากเรียนว่าราคาข้าวที่จะดีหรือจะเลวไม่ได้ขึ้นกับอะไรในประเทศไทยมากเท่าใด แต่ขึ้นกับตลาดโลกเพราะเราเองส่งออกมากยิ่งขึ้น หลายปียิ่งส่งออกข้าวมากขึ้นสัดส่วนมากขึ้น ตอนผมหนุ่มๆออกไปเดินต้ออกๆ ตามหมู่บ้านตามอะไรต่ออะไร นานมาแล้วตอนนั้นเราส่งออกข้าวประมาณ 2-3 ล้านตัน จากผลผลิตประมาณ 14-15 ล้านตัน ผมว่าผมเทียบกับราคาข้าวเปลือกกับข้าวสารถูกต้องนะละ ข้าวเปลือกกับข้าวเปลือกด้วยกัน 2 ล้านตัน เออเนี่ย ข้าวสารกับข้าวสารด้วยกัน จริงๆแล้ว 2 ล้านตัน กับ 10 ล้านตัน ประมาณ 1 ใน 5 ของข้าวสาร นะละ ต่อมาถ้าเกิดว่าเดี๋ยวนี้อีก 10 ล้านตันจากผลผลิตข้าวสารประมาณ 20 ล้านตัน เป็นข้าวเปลือก 30 ล้านตัน 10 ล้านตันกับ 20 ล้านตัน มันเท่ากับครึ่งหนึ่ง เดี๋ยวนี้อาจส่งออกมาก แต่ไหนแต่ไรมาแล้วการส่งออกเป็นตัวกำหนดราคาข้าวให้กับประเทศไทยเรา แล้วท่านทั้งหลายก็รู้สึกเหมือนกันที่ข้าวเป็นผลผลิตเกษตรโดยทั่วไป ทำไมมันแตกต่างจากอย่างอื่น หากท่านค้าขายอย่างอื่น ท่านก็จะตั้งราคา ต้นทุนเท่าไร ขายเท่าไร ผลิตอะไร มีผลิตผลทางหักกรรมมีต้นทุนเท่าไรก็ขายเท่านั้น แต่ข้าวมันไม่เกี่ยวกับต้นทุนของท่านแต่อยู่ดี ๆ มันก็หล่นตุ้บลงมา โรงสีบอกจะให้ราคาเท่านี้จะขายไม่ขาย ไม่ขายก็ไม่ซื้อ ฟังดูแล้วมันทราฐมาก มันไม่ได้ขึ้นกับต้นทุน ราคาข้าวมาจากบนสุดเป็นราคาที่กำหนดมา ประเทศไทยก็ไม่สามารถกำหนดราคาข้าวจากตลาดโลกได้ แต่สามารถกำหนดข้าวภายในประเทศอาจจะได้บางครั้งบางคราว แต่ว่ารัฐบาลเปลี่ยนราคาข้าวในประเทศก็ด้วยการครราคาข้าว ไม่สามารถยกราคาข้าวให้มันสูงกว่าราคาตลาดโลกได้ เดี๋ยวมจะพูดถึง เรื่องเหล่านั้น สิ่งที่เกิดขึ้นใน 2-3 ปีที่ผ่านมาไม่ได้เกิดขึ้นในตลาดข้าวเริ่มต้น มาจากตลาดอื่น จริงๆแล้วมันมีการเปลี่ยนแปลงในตลาดโลก ในรัฐพีชอื่นๆ และรัฐพีชที่ผมถือว่าเป็นหลักในโลกนี้มี 3 อย่าง ที่คนบริโภคเป็นจำนวนมาก 3 อย่าง ได้แก่ ข้าวโพด ข้าวสาลี และข้าว คนไทยคงคิดว่า 3 อย่างนี้เกี่ยวข้องกันอย่างไร ข้าวสาลี บริโภคน้อยมากนี้ ได้แก่กะหมี่สำเร็จรูป คนในนี้คงไม่สนใจกินขนมปังแต่กะหมี่นี้ใช้เยอะมาก ข้าวโพดส่วนใหญ่ใช้เป็นอาหารสัตว์ หรือกินเล่นๆ แต่ไม่ใช่อาหารหลัก แต่ในโลกนี้โดยรวมแล้ว 3 อย่างนี้เป็นรัฐพีชที่คนบริโภคจำนวนมาก เรามาคูว่าราคามันเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ขอภาพแรกครับ เมื่อลงไปแล้วขึ้นมาใหม่ ระหว่างที่รอภาพ ผมว่ากลอนสดไปก่อนนะครับ จะเห็นว่าราคาพีชผลกระเดื่องขึ้นจากข้าวโพดก่อนเกิดขึ้นเบาๆไม่มากมันจะเกิดขึ้น ในช่วงปลายปี จะเริ่มเพิ่มขึ้นแล้วกระเดื่องอีกปีที่แล้ว ประมาณกันยา - ตุลาคม 49 ที่น่าสนใจก็คือข้าวสาลี ซึ่งมีผลกระทบ ข้าวโพดกับข้าวสาลีแข่งกันเองเพราะใช้เลี้ยงสัตว์ แต่ข้าวสาลีมีเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ข้าวโพดขึ้นก็ขึ้นตามปีที่แล้วตลาดข้าวสาลีกระเดื่องขึ้นมาเร็วมาก สาเหตุมาจากผลผลิตในออสเตรเลียลดลง ข้าวสาลีผลผลิตลดลง ซึ่งส่งออกเป็นอันดับต้นๆของโลก รองจากแคนาดา แล้วข้าวสาลีก็เพิ่มขึ้น จะเห็นว่าข้าวก็เนิบนาบๆ แต่เมื่อปีที่แล้วราคาข้าวมันเพิ่มสูงขึ้นมากสูงกว่าคนอื่นสูงอย่างไม่เห็นใสี อัตราการผลิตเยอะ สาเหตุ ที่มันดันให้ราคาข้าวเพิ่มขึ้นจะเห็นได้ว่าข้าวสาลีขึ้นไปจนชนราคาข้าว สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ไม่เคยเกิดขึ้นมา ตั้งแต่ผมศึกษา มา ปกติแล้วข้าวสาลีราคาครึ่งหนึ่งของราคาข้าว เมื่อประมาณปลายๆปีที่แล้ว ครั้งนั้นมีผลต่อข้าวในตลาด ปกติแล้วเมื่อราคาข้าวสาลีและข้าวเปลี่ยนแปลงไป 2 ประเทศที่อ่อนไหวมากได้ แก่ จีน และอินเดีย มีผลค่อนข้างมาก 2 ประเทศที่มีการบริโภค 2 อย่างในสัดส่วนพอกันมาก เมื่อเป็นอย่างนั้น ราคาข้าวสาลีชนราคาข้าว สิ่งหนึ่งมันเริ่มเปลี่ยนแปลง ตลาดข้าวทั่วโลก คนที่ตัดสินใจที่จะเปลี่ยนไม่ใช่ประชาชน แต่เป็นรัฐบาลพอราคาชนปีบ พออินเดียคิดถึงราคาข้าวจะคิดรวมๆ ประเทศอินเดียจึงเป็นประเทศแรกๆที่ห้ามส่งออก พอต่อมาเวียตนามก็ห้ามส่งข้าวออก ผมรู้สึกว่าการที่โรงสีข้าวไทย ผู้ส่งออกข้าวไทย

เริ่มหันซ้ายหันขวามองว่าจะมีประเทศใดที่จะส่งออกข้าว ปรากฏว่าประเทศไทยที่กำลังจะเลี้ยงคนทั้งโลก ทั้งๆที่ทั้งโลกไม่ได้ต้องการข้าวเพิ่ม แต่ว่ามาตรการต่างๆ เหล่านี้ความเสี่ยงของความผันผวนในราคาเพิ่มขึ้นราคาก็สูงขึ้น คำถามต่อมาผมพยายามวิเคราะห์ออกมาแล้วว่ามันขึ้นมาจากอะไร แล้วมันขึ้นมาแล้วจะอยู่ได้นานขนาดไหนต่อไปหรือไม่ ขอภาพต่อไป ภาพนี้เป็นภาพระยะยาวมากๆ ย่อยลงไปตั้งแต่ 2504 -2548 เป็นตัวเลขขึ้นลงของราคาข้าว ปรับราคากินเพื่อแล้วในช่วงปี 2516- 2519 ผมคุยกับเพื่อนร่วมรุ่นหลายท่านคงจำได้ว่าราคาข้าวดีมาก แต่บางท่านอาจจะจำไม่ได้เพราะรัฐบาลตัดราคาข้าวให้ต่ำลง ตรงนี้มันไม่ขึ้นเลย เนื่องจากรัฐบาลริบเอาตรงนั้นไป ในตลาดโลกสิ่งที่เกิดขึ้นคือ ขึ้นแล้วลง ลงอย่างต่อเนื่อง ลงไปมากกว่าเดิม อันนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งเกิดจากการห้ามส่งออก คนในโลกบอกว่าประเทศไทยไว้ใจไม่ได้ แต่ละประเทศจึงคิดว่าต้องปลูกข้าวเอง ตอนนั้นผมเพิ่งทำเรื่องข้าว เจอหน้าต่างประเทศที่ไรก็จะชี้หน้าว่า ยูไม่ส่งข้าวขาย โอรับไม่ได้โอจะปลูกเอง ถามว่าคราวนี้จะเป็นอย่างนั้นหรือเปล่าก็ต้องย้อนกลับไปดูว่าราคาที่ขึ้นของธัญพืชทั้งหมดมันมาจากข้าวโพดกับข้าวสาลี ราคาข้าวที่ขึ้นมันจะถาวรมั๊ยผมคิดว่ามันมี 2 สาเหตุที่ไม่ทำให้ราคาตกเท่ากับปีที่แล้ว สาเหตุอันนั้นไม่น่าแรงขนาดนั้น เหตุผลแรกคือ ข้าวโพดเป็นที่ต้องการในตลาดโลก ถูกนำไปใช้เป็น เอทานอล แอลกอฮอล์ ไส้รถยนต์ สำหรับ คนไม่มีความสำคัญเท่ารถยนต์ ผลิตข้าวโพดมาให้รถยนต์บริโภค ข้าวโพดมีก็ต้องส่งไปให้รถยนต์ อย่างมาพิสูจน์ ในแง่เศรษฐศาสตร์ไม่คุ้ม แต่อเมริกาจะทำอย่างนั้น ข้าวโพดจึงมีราคา และอีกเหตุผล 2 ประเทศในเอเชีย ไร่รายขึ้นจึงเริ่มทานเนื้อสัตว์มากขึ้น ดังนั้นอาหารสัตว์จึงต้องการมากขึ้นเพื่อนำไปเลี้ยงสัตว์ ในระยะยาวอันนี้อาจจะถาวร ทั้ง 2 เหตุผล แต่ก็ไม่มีเพียงพอที่จะอธิบายการขึ้นของราคาข้าว อย่างเด็ดขาด ขนาดนี้ ผมว่าราคาข้าวมีแนวโน้มที่จะลดลง ยกเว้นกรณีเดียวคือ ในระหว่างนี้หรือสิ้นปีนี้จะมีการวิฤตภัยในประเทศที่ส่งออกข้าว ขณะนี้มีแล้วที่พม่า เดียวนี้พม่าส่งออกน้อยลงแล้ว ผลผลิตตกลงมากด้วยเหตุผลนานปีประการไม่ยากสาธยาย ปัจจุบันนี้เกิดหายนะอาจจะมีโอกาสที่จะซื้อข้าวจากต่างประเทศ แต่ผมเห็นรัฐบาลเขาแล้วเขาพร้อมอาจจะปล่อยให้ประชาชนอดตายแทนที่จะนำข้าวเข้า ผมอาจจะโหดเหี้ยมกับเขามากไป แต่จริงๆแล้วเขาอาจจะต้องซื้อข้าวเข้ามาพอสมควร แต่คำถามที่ผมยังไม่กล้าตอบแน่นอนคือที่ที่มีลักษณะภูมิประเทศคล้ายๆ กับปากน้ำอิระวดี ในพม่า คือประเทศบังคลาเทศเขาจะปลูกข้าวในหน้าแล้ง ผมไม่ทราบว่ามันอยู่ในเกณฑ์เดียวกันหรือเปล่า เหมือนกับที่ลุ่มภาคกลางตอนล่างทำนาปรังกันมาก บางคนทำนาปรังอย่างเดียว ทำนาปีมีน้ำลึกลงไปที่จะได้ผลผลิตข้าวคุ้ม ผมไม่รู้ว่าจะปริมาณข้าวในพม่าที่เปอร์เซ็นต์ที่มาจากฤดูนี้ เป็นประเด็นที่สำคัญมากๆ ที่เราจะต้องพิจารณาว่าพม่าเป็นอย่างไร แต่จากปัจจุบันนี้ถึงปลายปี มีหายนะขนาดไหนอันนั้นเป็นตัวเดียวที่จะทำให้ราคาถีบสูงขึ้น FAO พยากรณ์แล้วว่าปีนี้มีผลผลิตจะเพิ่มขึ้นขึ้นในสภาวะปกติซึ่งอันนั้นรอบตัวเราเองจะเร่งปลูกข้าวกัน ผมเห็นในทีวี อดจำไม่ได้ ผมรู้จักกับเจ้าของที่ดินจำนวนหนึ่งปีก่อนๆ หากคนเช่ายาก เดียวนี้มีคนมาขโมยทำนากันหน้าตาเฉย เจ้าของที่ต้องคิดป่ายให้เข้ามาคุยกัน เพื่อทำต่อคล้ายๆกับว่ามีภาระที่ปลูกข้าวกัน ความต้องการปุ๋ยเพิ่มขึ้น น้ำมันเพิ่มขึ้นสิ่งต่างๆเหล่านี้ทำให้เห็นว่าจะมีผลผลิตข้าวที่มากขึ้น เมื่อผลผลิตข้าวมากขึ้นราคาผลผลิตมันก็จะหล่นลงมา มีข้อแม้อย่างเดียว แต่สิ่งที่ไม่สามารถพยากรณ์ได้ คือถ้าหากดินฟ้าอากาศไม่เอื้ออำนวยในประเทศที่ผลิตต่างๆก็อาจจะสูงขึ้น ต่อไป อันนี้เป็นประเด็นที่อยากจะทิ้งไว้คือ ราคาอาจจะมียุทธศาสตร์ลดลง เพราะฉะนั้นการจะบ่นว่าราคาลดลง บ่นไว้ได้แต่ต้องคิดไว้ในใจเพื่อวางแผนการปลูกข้าวในปีต่อไป ปีที่แล้วราคาคงค่อนข้างดี พอสมควร แล้วราคาก็จะไม่แน่นอนจะเลวกว่าปลายปีที่แล้ว แต่อาจจะหล่นลงมาจากราคาที่สูงมากในปัจจุบัน ผมยืนยันได้ว่าราคาไม่สามารถอยู่คงกระพันได้ สิ่งที่เกิดขึ้นตามกลไกตามธรรมชาติของมันสิ่งที่ผมกำลังพูดถึงด้วย คือรัฐบาลท่านจะหันไปทางไหน ต้นเข้าขึ้นมา ลงจากเตียงข้างซ้ายเข้าข้างขวา ลงจากเตียงด้านขวา เข้าข้างนายทุนนี้ตลอดเวลา เข้าข้างผู้บริโภคนั้นก็แบ่งกันไปแบ่งกันมา

สิ่งที่ผมคิดว่าสิ่ง 2 สิ่ง รัฐบาลทำผิดพลาด หนึ่ง พยายามทำให้ข้าวเปลือกแพงข้าวสารถูก นี่เป็นความฝันของนักการเมืองมาแต่ไหนแต่ไรตั้งแต่ผมเริ่มทำงานเรื่องข้าว ผมหนุ่มกว่านี้เยอะหลายสิบปีมาแล้ว 20-30 ปีมาแล้ว เป็นความพยายามที่มีมาอย่างไม่ลดละ ผมล้มไปแล้วแต่รัฐบาลท่านไม่ล้ม อย่างเช่นขณะนี้ มือหนึ่งก็บอกว่าจะเอาข้าวสารออกมาขายในราคาถูกอีกมือหนึ่งก็บอกว่า จะพุงราคาข้าวไปซื้อข้าวเปลือกในราคาแพง ข้าวเปลือกแพงข้าวสารถูกราคาถูก ถามว่ารัฐบาลควักกระเป๋าแล้วทำได้หรือเปล่า ทำได้จำกัดหรือเปล่า ทำได้จำกัดเหมือนกับไม่มีผล หมายถึงว่าคนมีเส้นพอจะสามารถขายให้รัฐบาลได้ หรือคนที่มีเส้นพอที่จะเข้าคิวซื้อข้าวได้ในราคาถูกเท่านั้นที่จะได้ แต่ประชาชนทั่วไปไม่สามารถซื้อได้ ข้อที่ 2 ที่รัฐบาลทำผิดพลาดก็คือว่า ข้าวสารเหมือนกันแต่ตลาดมี 2 ราคา เช่น ใน 2-3 เดือนที่ผ่านมา เช่น ในตอนนี้มีข้าวขงฟ้าออกมาขาย ที่ผมเห็นแล้วก็รู้สึก และรู้สึกว่าการประสบความสำเร็จในชีวิต ก็คือจากประสบการณ์ที่ไม่ต้องให้นักวิชาการมาบอกก็เห็นได้ เรื่องข้าว 2 ราคานี้ ชวนให้วุ่นวาย ในปี 16-17 ก็เห็นแล้วว่าเกิดความวุ่นวาย แต่ตอนนั้นพูดเป็นภาษาสุภาพได้ว่าเป็นข้าวที่สุนัขไม่รับประทาน แต่จริงๆแล้วคุณภาพก็พอใช้มีความแตกต่างในคุณภาพ แต่ข้าวขงฟ้ามีคุณภาพไม่แตกต่างกัน คนไทยในเมืองกินข้าวคุณภาพแล้วไม่เป็น คนไทยในเมือง เมื่อเป็นอย่างนั้นจึงเกิดความวุ่นวายเพราะคนจะซื้อจากแหล่งราคาถูก บางคนซื้อไปขายให้ตลาดทั่วไปมันเกิดขึ้นครั้งแล้วครั้งเล่า แต่ก็ไม่มีนักการเมืองคนไหนคิด อันนี้ก็เป็นปัญหาอันหนึ่ง ในแง่นโยบายผมก็อยากให้รัฐบาลรามือไว้ก่อน แล้วรัฐบาลเองต้องตัดสินใจจริงๆ แล้วในห้องนี้ก็มีหลายฝักหลายฝ่าย แต่รัฐบาลจะต้องตัดสินใจซึ่งเป็นสิ่งที่นักการเมืองเกลียดมาก ที่จะตัดสินใจว่าจะเลือกข้าวแพงหรือข้าวถูกผมจะไม่บอกว่าข้าวเปลือกหรือข้าวสาร ต้องตัดสินใจก่อน ถ้าข้าวเปลือกแพงข้าวสารก็แพงถ้าข้าวเปลือกถูกข้าวสารก็ถูกตาม ผมรู้ว่าจะทำอย่างไรให้ราคาข้าวถูก ผมกับอาจารย์จิมศักดิ์ 2 คน รู้ว่าต้องทำอะไรเราไม่อยากบอกง่ายมากเลยพุงนี้ก็ทำได้ ตูมเดียวลงมาเลย แต่ถ้าให้แพงขึ้นทำได้ยากหรือแม้กระทั่งปีที่ผ่านมาที่ข้าวตกต่ำ รัฐบาลทำทุกวิถีทาง ให้ข้าวแพงขึ้นแต่ไม่เคยสำเร็จ

ประเทศส่งออกการทำให้ข้าวถูกนี้ง่ายมาก ทำให้ข้าวแพงนี้ยาก ต้องอ่านเรียนบทเรียน 2-3 อย่างนี้ ไว้ สำหรับพวกท่านทั้งหลายไม่ว่ารัฐบาลจะทำอย่างไร ท่านทั้งหลายจะต้องดำเนินชีวิตของท่านทั้งผู้บริโภคข้าวและผู้ผลิตข้าว ต้องวางแผนว่าราคาข้าวอย่างนั้นจะต้องทำอะไรบ้าง ต้องวางแผนว่าราคาข้าวราคาแพงอย่างน้อยในช่วงปีนี้นั้นจนถึงปลายปีแล้วคอยฟังข่าวว่ามีหายนะในประเทศอื่น ๆ อย่างไรที่จะดันราคาข้าว รัฐบาลจะเดินแรงเดินกาอย่างไรปล่อยเขาเถอะ เล่นละครเฉยๆ ผลกระทบที่จะมีต่อแนวโน้มในระยะยาวจากชวานาในราคาข้าวแพง จากการกระทำของรัฐบาลคงมีน้อย โอคเคอครับ ผมมีเรื่องเล่าแค่นี้ อันนี้ราคาข้าวขายปลีกจะเห็นได้ว่ามันพุ่งปรืด

คุณประพนธ์ ครับขอบคุณ ท่านอาจารย์อัมมาร์ เชิญ อ.ไพบูลย์ มอบของที่ระลึกให้แก่อาจารย์อัมมาร์ ต่อไปขอค้นเวลาก่อนเข้าเวทีสัมมนา ด้วยการแสดงละครหุ่น ในเรื่อง “ข้าวเรา-เขารวย”

เข้าสู่ช่วงการเสวนา

คุณประพนธ์ อยากถามท่านในที่นี้ใครเป็นชวานาครับ โหชวานาเยอะเลย รู้สึกจะเป็นชวานาผู้หญิงเยอะด้วย ใครไม่ได้ทำนาแต่เป็นผู้บริโภคอย่างเดียว อาจารย์อัมมาร์ ท่าน ผอ. ยกมือด้วย วันนี้เรื่องที่จะพูดคุยที่จะเห็นสภาพการณ์เกี่ยวกับราคาข้าวด้วย รวมถึงเราจะไปหาสมมุติฐานส่วนหนึ่งและจะไปมองอนาคตว่าจากสถานการณ์ข้าวที่มีราคาสูงขึ้น มันสะท้อนวิกฤติหรือโอกาส อย่างไร วิทยากรบนเวทีคงพร้อมแล้วนะครับ ผมคิดว่าสถานการณ์ข้าวแพงที่เห็นว่าราคาจาก 6,000 ขึ้นมาเป็น 12,000 ผมเนี่ยอีกชวานาเลย พี่ประสิทธิ์ครับ พี่ประสิทธิ์มาจากไหน

คุณประสิทธิ์ บุญเฉย นายกสมาคมชาวนาไทย นนทบุรีครับ

คุณประพจน์ ชาวนาเด็ยนี้รูปหล่อ เมื่อก่อนชาวนาขายแล้วใส่สูทผูกไทค์ได้ เรื่องราวที่เราจะคุยกันที่ประสิทธิ์ มองว่า เรื่องข้าวแพงเป็นวิกฤติหรือโอกาสของชาวนาครับ

คุณประสิทธิ์ กราบเรียน อดีตท่านรองนายก ท่านอาจารย์ อัมมาร์ ผู้ที่อยู่กับข้าวมานาน ผม อาจารย์เจิมศักดิ์ เมื่อก่อนก็อยู่ด้วยกัน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญและเป็นผู้ที่เห็นใจชาวนามาโดยตลอด ผมในฐานะผู้ผลิตเราไม่ค่อยจะกว้างขวางในด้านการตลาดมากนัก การประสานงานต่างๆ ดันเข้าชาวนาในอดีต เราก็แบกไล่จี๋ควาย ออกทุ่งนา กว่าจะไถเสร็จเรียบร้อยก็ครึ่งวัน ไถเสร็จก็มาเก็บหญ้า เก็บข้างคันนา คราดนา นี่คือชาวไทยในอดีต คุณจากคุณแม่เมื่อกี้ทำพิธีรับขวัญข้าว ภาพในอดีตนี่เป็นสิ่งที่พวกเรานึกถึงวัฒนธรรม เพราะข้าวเป็นชีวิตและเป็นวัฒนธรรมของชาวนา ปัจจุบันชาวนาจริงๆก็ยังไม่ทำพิธีขวัญข้าว แต่สมัยนี้ชาวนาปัจจุบันนี่เป็นผู้จัดการนา ไม่นึกถึงอาชีพตัวเองอย่างแท้จริงไม่รับวิถีชีวิต ไม่รับวัฒนธรรม เรามาเป็นผู้จัดการนา

คุณประพจน์ ที่ประสิทธิ์ทำนามาก็ปีแล้วครับ

คุณประสิทธิ์ ผมทำนามานานแล้วครับประมาณ 15 ปี เสร็จแล้วมามีมรดกทำร่วมๆกันอยู่ พี่น้องแบ่งกันก็เหลือคนละไม่กี่ไร่ เมื่อก่อนก็ไม่ค่อยมีกำไร เรื่องพื้นตัวไม่มีโอกาส ผมจึงเอาส่วนที่แบ่งแล้วให้ญาติๆทำโดยที่ไม่คิดค่าเช่า เลิกทำมา 15 ปี

คุณประพจน์ ราคาข้าวเคยสูงขนาดนี้มั๊ย

คุณประสิทธิ์ สมัยก่อนที่ผมทำข้าวเกี่ยวนละ 400 บาท

คุณประพจน์ แล้วราคาทองคำเท่าไรครับ

คุณประสิทธิ์ ราคาทองคำบาทละ 400 บาท ต่อมาราคาข้าวขึ้นเป็นเกี่ยวนละ 800 บาท แต่ราคาทองคำอยู่ที่บาทละ 600 บาท ในอดีตเราก็สามารถเป็นตัวชีวิตได้ว่าระหว่างทองคำกับข้าวเราก็อยู่ได้ สมัยก่อนน้ำมันลิตรละ 3 บาท

คุณประพจน์ แล้วจากหัวข้อที่เขาตั้งประเด็นไว้ ข้าวแพงเป็นวิกฤติหรือโอกาส ของชาวนา ตอบคำถามนี้ก่อนครับ

คุณประสิทธิ์ ช่วงนี้มีทั้งวิกฤติมีทั้งโอกาส วิกฤติ เมื่อข้าวขึ้นมาพร้อมๆทุกคนดีใจ กันหวังว่าจะได้มีเงินใช้หนี้ใช้สินหมด พอผลสุดท้ายต้นทุนกลับมากขึ้น ปุ๋ย แพงขึ้น เราใช้เท่าเดิม แต่จำนวนเงินเพิ่มขึ้น รายจ่ายเพิ่มขึ้น ปัญหานี้ก็กลับมาเป็นหนี้เหมือนเดิม นี่เป็นโอกาสที่ข้าวขึ้นสูงแต่กลับไม่ทำให้เรารวยมากนักแล้วเราก็มานั่งเป็นทุกข์ของยิ่งแพงขึ้น จากปุ๋ยราคา 10,000 บาท เมื่อก่อนอาทิตย์นี้ได้ไปสำรวจที่ตลาด คุยกับพ่อค้ามา ราคาปุ๋ย 20,000 บาทแล้ว ปุ๋ย 16-20-0 ราคา 20,000 บาทเช่นเดียวกัน มีทั้งวิกฤติและโอกาสในคราวเดียวกัน ยืมได้แต่มีน้าตาไหลออกมาด้วย

คุณประพจน์ ยิ้มทั้งน้ำตา ถามท่านอุปนายกสมาคมโรงสีข้าว คุณชาญชัย ตกลงว่าข้าวแพงนี้เป็นวิกฤติหรือโอกาสชวานาหรือเป็นวิกฤติของชวานาหรือเป็นโอกาสของชวานา หรือยังอย่างไรครับ

คุณชาญชัย รัชชานานนท์ อุปนายกสมาคมโรงสีข้าวไทย พูดเรื่องข้าว ผมอยู่ในฐานะโรงสี เพื่อนฝูงค่ากันระนาว ผมไม่อยากบอกเลยว่า ผมเป็นจำเลยต่อสังคมตลอด ข้าวขึ้นก็ว่าโรงสีกักตุนปั่นราคาให้ผู้บริโภคเดือดร้อน พอข้าวลงก็ว่ากตกราคาชวานา ชวานาเดือดร้อนเดินขบวนทั่วประเทศ แล้วตกลงกตกราคาจริงมั๊ย ไม่รับซื้อจริงมั๊ย จริงๆแล้วส่วนที่กตก็มีแต่น้อย เนื่องจากวันนี้โรงสีสมัยนี้กับสมัยก่อนไม่เหมือนกันแล้ว ผลผลิตของเกษตรกรต่อปี ผลิตได้ 30 ล้านตัน – 31 ล้านตัน แต่วันนี้ กำลังผลิตของโรงสี 90 ล้านตัน เพิ่มขึ้นมา 3 เท่าตัวแล้ว การผลิตข้าวของเกษตรกรจะไม่พร้อมกัน ยกเว้นนาปี จะผลิตแล้วเกี่ยวช่วง พฤศจิกายน ธันวาคม มกราคม นอกฤดูการผลิตนาปี เป็นนาปรัง จะเกี่ยวไม่พร้อมกัน จังหวัดไหนมีข้าวเกี่ยวปุ๊บ จะแห่กันไปเลยรุมกัน แต่ถ้าสังเกต ข้าวส่วนใหญ่จะอยู่ที่ตลาดกลางเพราะมีความเชื่อว่าถ้ามาโรงสีจะถูกกตราคา โรงสีก็จะส่งมือปืนไปเลยที่ตลาดกลาง แย่งเลย พอรดข้าวจอดปุ๊บหลาว 20 อันก็จะแย่งกันแหงเลย พักหลัง ชักหลาวมายังไม่ทันสุดนี้เปิดราคาได้เลย อีกคนยังไม่เห็นข้าวเลย อีกคนบอก 2,500 บาท ช่วงราคาปกติ ถามว่าโรงสียืมได้ทุกคนมั๊ยในภาวะช่วงราคาขึ้น ช่วงปลายปีที่แล้วรับราคาข้าวไว้ในเกณฑ์ 1,000 กว่าบาท ข้าว 5 เปอร์เซ็นต์ 1,100 -1,300 บาท แล้วก็ขายวันนี้ ฟรุ้งนี้ขึ้นกระสอบละร้อย กระสอบละร้อยกระทบกับข้าวเปลือกเท่าไร เกวียนละ 450-500 บาท ต่อเกวียน เพราะได้ 4 กระสอบครึ่ง ขายวันนี้ฟรุ้งนี้ขึ้นเกวียนละ 500 บาท พอรับไปแล้วก็ต้องส่ง ระยะนั้นถ้าพยายามส่งจนหมด ถ้าส่งหมดบางคนล้มละลายก็มี เสร็จแล้วก็เปลี่ยนระบบการค้าใหม่ ก็คือทำสต็อกก่อนแล้วค่อยขาย เปลี่ยนวิธีคิดใหม่ เมื่อปลายเดือนที่แล้ว ราคาจากกระสอบละ 2,700 บาท ร่วงลงมา วันละร้อยๆ เหลือลงมากระสอบละ 2,250 บาท ลงมาเกวียนละ 500 บาท หายไป 500 บาท แต่ 5 วันติดต่อกัน ข้าวหายไปแล้ว 2,500 บาท ถามว่าโรงสีจะต้องทำอย่างไร ต้องคำนวณตามราคาข้าวสารที่ขายได้ไปแล้วซื้อข้าวเปลือกชวานากลายเป็นกตราคาชวานา ทั้งที่ ข้าวราคาโลกไม่ได้ลงอย่างนี้ ไม่ได้สวิงอย่างนี้ ถามว่าจะโทษใครได้มั๊ยตามผู้ส่งออก ผู้ส่งออกบอกว่า เนื่องจากพายุไซโคลนมาเรือเข้ามาไม่ได้อีก ข้าวในคลังก็ลงเรือไม่ได้ โรงสีสต็อกเต็มๆ ไม่ขาย ชวานาก็มาทวงตั้งค้ไม่ขายก็ต้องขาย เท่าไรก็ต้องขาย พอหันหัวลงปุ๊บก็คาดคะเนไม่ได้ว่าจะลงไปถึงแค่ไหนจากขาย 2,700 ขาย 2,600 ฟรุ้งนี้ เหลือ 2,500 คนขาย 2,600 ดีใจแล้วไม่ครดไฟ พอขาย 2,500 ไปเหลือ 2,300 บาท เข้าดีใจ วันนี้ก็ขึ้นมา 2,700 แล้ว มันสวิงอย่างนี้ ทำไม่ได้ ผมได้ถึงบอกว่า ราคาผันผวนอย่างนี้ มีทั้งคนหัวเราะและคนร้องไห้ มีทั้งคนได้และคนเสีย มันอยู่ตรงกลางครับเป็นจุดโฟกัสของนักข่าว อย่างกรณีข้าวเหนียว ข้าวนาปรังข้าวเหนียวที่กำลังเกี่ยวเกี่ยวที่ภาคอีสาน ข่าวก็บอกว่าโรงสีอ้างว่าข้าวเปียก กตราคาเหลือ 5,000 บาท แต่ไม่ได้บอกว่าตรงนั้นเป็นนาปรังข้าวเหนียวซึ่งราคาข้าวแห่งความขึ้น 15 ของราคาข้าวเหนียวเนี่ย 90 บาท ราคาข้าวนาปรังที่เป็นข้าวจ้าว 14,000-15,000 บาท แห้งแต่แห้ง ราคาต่างกัน 5,000 บาท ตรงนั้นคือไม่เข้าใจและการสื่อไม่ละเอียดพอไม่ชัดเจนพอกลายเป็นว่าโรงสีเป็นจำเลยสังคม ข้าวปรังหมื่นกว่ายังไปกตราคา เหลือ 5,000 บาท ก็เชิญออกไปชี้แจง เชื้อมั๊ยครับไม่มีใครกล้าออกไปชี้แจง เพราะสื่อตีข่าวทุกวัน ออกไปชี้แจงครั้งเดียวใครจะเข้าใจ ผมต้องอาสาออกไปชี้แจง เราชี้แจงเราไม่ได้แก้ตัว ผมเอาตัวอย่างข้าวนาปรังที่เป็นข้าวเหนียวกับข้าวจ้าว แล้วก็เอาผู้นำเข้าเครื่องวัดความชื้นเอามาสาธิตให้ความรู้กับเกษตรกรดูว่าเขาวัดความชื้นอย่างไร ตัดอย่างไร ผมไม่มีทางออก ผมต้องทำอย่างนั้น เป็นการให้ความรู้เกษตรกร พูดถึงบทเรียนการตัดความชื้น แต่บางคนก็บอกว่าแก้ตัวอีกแล้ว ผมไม่แตะเลยนะทั้งข้าวเปลือกและเครื่องวัดความชื้น ให้นำเข้าเครื่องวัดมาวัด นี่ก็อายนะที่จะบอกว่ามีอาชีพโรงสี

คุณประพจน์ มีวิกฤติและโอกาสและโอกาสเหมือนกับพีระสัทธ์เหมือนกัน ไปที่อาจารย์เจิมศักดิ์ในฐานะที่เป็นนักวิชาการหลายคนอาจจะเห็นภาพอาจารย์อยู่ในวงการการเมือง รัฐธรรมนูญ มาเยอะ แต่อาจารย์เป็นผู้ที่สนใจศึกษาเรื่องของข้าวอย่างละเอียดมาตลอด อาจารย์ครับเรื่องข้าวแพงเนี่ย เป็นวิกฤติหรือโอกาสแล้วมันมีอะไรซ่อนเร้นอยู่ในราคาที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันบ้างครับ

อาจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง คือมันมีคำว่า วิกฤติหรือโอกาสของชาวนา อันนี้เป็นของใครก็แล้วแต่ประเด็นมันมีอยู่ 2 ชั้น หนึ่ง มันเป็นวิกฤติหรือโอกาสของไม่ว่าจะโรงสี ชาวนา หรือผู้ส่งออก หรือคนทั้งประเทศ ตอบง่าย ๆ ว่าในปีนี้เป็นปีที่ราคาข้าวพุ่งสูงขึ้นตั้งแต่พฤศจิกายน - ธันวาคม คนที่มีโอกาสคือคนที่มียุ้งจี่อยู่ เช่น ชาวนาที่ยังไม่ได้ขายข้าว หรือคนที่กำลังปลูกนาปรังไว้ ขณะเดียวกันถ้าเทียบกับโรงสีกับผู้ส่งออก โรงสีน่าจะอยู่ในฐานะที่ทำงานง่ายขึ้น เพราะธรรมชาติของโรงสีจะต้องซื้อข้าวก่อนแล้วค่อยสี แล้วขายทีหลัง ถ้าไม่มีข้าวจะสีไม่ได้มั้ง ฉะนั้นเวลาซื้อก็ซื้อก่อนแล้วสีขายทีหลัง แต่แนวโน้มที่สูงขึ้นมันก็ไม่นิ่งตลอดทุกวันมีตุ๊กตักไปตามเรื่อง มันก็มีอยู่ที่ข่าวสารข้อมูลที่ต้องติดตามทุกวัน ผมพูดถึงธรรมชาติ แล้วต่อมาคือธรรมชาติของผู้ส่งออก เขาจะขายก่อนแล้วซื้อทีหลังภาษาวิชาการ คือ short position ธรรมชาติของเขาจะไปหาตลาดและเขาก็ไปขายอีก เดือนสองเดือนส่งมอบราคาเท่านี้ก็เก็งๆเอา และแนวโน้มหากมันสูงขึ้นเรื่อยๆออกฤดูขายแน่ เพราะขายไปแล้วซื้อข้าวทีหลังนี่แพง ธรรมชาติก็จะกลับกันระหว่างผู้ส่งออกกับโรงสี จะเห็นว่าผู้ส่งออกริมาทำโรงสีมั่งแล้วโรงสีก็รีไปทำผู้ส่งออกมั่ง เพื่อให้ธรรมชาติความได้เปรียบเสียเปรียบมันเจ๊กัน อย่างที่เล่าให้ฟัง ที่นี้ชาวนาเนี่ยมันจะตัวใครตัวมัน ชาวนาส่วนใหญ่จะเป็นตัวใครตัวมัน เป็นรายเล็ก บอกยากว่าใครจะได้เปรียบเสียเปรียบ ทีนี้จับนี้ไว้ก่อน มาถึงขั้นที่ 2 คือระดับประเทศ ถ้าหากราคาข้าวขึ้นขนาดนี้อย่างที่อาจารย์อัมมาร ได้ชี้ให้ดูกระโดดขึ้นปีละสี่ปี 46-47 ผมคิดว่าถ้าเราไม่รู้จักใช้โอกาส ก็จะเป็นวิกฤติ ถ้าใช้โอกาสที่ข้าวราคาแพงก็จะเป็นโอกาสของประเทศ ตอบง่าย ๆ ว่าถ้าคุณเห่อไปตามราคาข้าว อาจารย์อัมมารชี้ให้คุณแล้ว มันขึ้นได้มันก็ลงได้ ไร่ราคาข้าวของประเทศไทยมันขึ้นง่ายก็ลงง่าย แต่มันขึ้นอยู่กับราคาการส่งออก เคียวถ้าสนใจผมจะเล่าให้ฟังว่าทำไมมันขึ้นกับราคาส่งออกแต่ราคาข้าวต่างประเทศที่อาจารย์อัมมารพูดแต่ตลาดข้าวต่างประเทศที่ซื้อขายกันทั่วโลกมันเพียงแค่ว่า 6 เพอร์เซ็นต์ 6 เพอร์เซ็นต์ กว่าๆไม่ถึง 7 เพอร์เซ็นต์ เพียง 6 เพอร์เซ็นต์เศษของที่ซื้อขายกันทั่วโลก แต่แต่ละประเทศถ้าปิดการผลิตปุ๊บ ผลผลิตมันออกมาข้าวถูก ปิดปุ๊บข้าวก็แพง อย่าไปมั่นใจว่ามันขึ้นตลอดชาติ ขึ้นแล้วมันก็ลงได้ ราคาข้าวมันยากที่เราจะไปควบคุมในระหว่างประเทศ ถ้ารัฐบาลมันแต่จับใจหทัยผิด จะชวนเวียตนาม ลาว มารวมกันเป็นโอเรียก อย่างที่คุณมิ่งขวัญ นี่คือการตั้งใจหทัยผิดและทำในสิ่งที่ไม่ควรทำเพราะทำอย่างไรก็ทำไม่ได้ ถ้าคุณสนใจผมจะเล่าให้ฟังว่าทำไมมันถึงทำไม่ได้ แต่โอกาสของมันก็คือว่า สำหรับเรื่องข้าว รัฐบาลสบายแล้วไม่ต้องยุ่งเลย มันคืออยู่แล้วตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน-ธันวาคม ดูจากกราฟที่อาจารย์อัมมารให้ดูเมื่อซักครู่ นี่คือการดึงงามของรัฐบาลสุรยุทธ์ อีกแหละ

คุณประพจน์ ไม่ทำอะไรนี่ดีหรือครับ

อาจารย์เจิมศักดิ์ ที่ไม่ทำอะไรเลย การที่ไม่ทำอะไรเลยในเรื่องข้าวนี้ดีที่สุดแล้ว เป็นสิ่งพิเศษ ผมคิดว่าถูกต้องมันกำลังดีของมันแล้ว ไม่ต้องเสียเงินเป็นหมื่นล้านไม่เกิดประโยชน์อะไรมา ต่อมาถึงรัฐบาลนี้ ขึ้นมา ไม่รู้จะทำอะไรเพราะราคาข้าวดีขึ้นมาเรื่อยๆ ถ้ารัฐบาลจะใช้เป็นโอกาสคือประหยัดอย่าไปอื้อลู่ลู่แจกเงินไว้ไม่เอาเงินมาล้างผลาญ แล้วเริ่มมาดูว่าของจริงเนี่ยคือการลดต้นทุนการผลิต เราจะลดต้นทุนอย่างไร ก็ต้องเพิ่มผลผลิตต่อไร่ เราต้องเน้นงานวิจัย/ค้นคว้าและเอาจริงเพื่อหาทางออกในการหาหนทาง ถ้าถามคุณเฉซา คุณเฉซา ก็จะตอบว่าการเพิ่มผลผลิตคือ ต้องใช้ปุ๋ยอินทรีย์ อัน

นี่ก็เป็นทางออกทางหนึ่ง อันนั้นคือของจริงตอนนี้อย่าไปสนใจเรื่องของกระทรวงพาณิชย์ อย่างที่อาจารย์อัมมารพูดว่าอย่าไปสนใจว่ารัฐบาลจะทำอะไร อันนี้ของปลอม แล้วก็บอกว่าชาวนายอริบขาย คุณมิ่งขวัญก็บอกว่าชาวนายอริบขายอีกราคาจะขึ้น 3 เท่า แต่ผมก็เตือนว่าคุณมิ่งขวัญ ถ้ามันไม่ขึ้นคุณก็จะกินข้าวกับน้ำตาชานาหรือไม่ว่าก็เลยรีบออกมาแก้ เอาละยอมให้เพราะคุณมิ่งขวัญ รู้แต่เรื่องราคารถยนต์ ให้สติตรงนี้ว่า ถ้าเราเน้นเรื่องการลดต้นทุนเพิ่มผลผลิต มันมีหนทาง ไม่ว่าจะราคาจะขึ้นหรือลงชานาก็จะไม่เจ็บตัว ถ้าเราสนใจเรื่องนี้เมื่อวานที่จุฬาก็มีการคุยกันเรื่องนี้ว่า ซีพีเริ่มสนใจจะทำนาขนาดใหญ่ ซาอุดีอาระเบียสนใจจะเช่าที่ทำนาขนาดใหญ่ มันต้องตั้งโจทย์ให้ถูก ว่าเราจะเพิ่มผลผลิตอย่างไร อย่างซีพีเขามั่นใจอย่างไรที่จะใช้ที่ดินขนาดใหญ่ในการทำนา เขามีเทคโนโลยีอย่างไร แต่ถ้าโจทย์อย่างที่ว่าที่รัฐบาลนี้ตั้ง คือ เราจะชวนอินเดีย เวียดนาม มารวมหัวกันเพื่อทำราคาให้ข้าวให้สูง มันทำไม่ได้ มันไม่ใช่ น้ำมัน โทรศัพท์ รถยนต์ ที่จะรวมหัวกันง่ายๆ เอาละ ถ้าสนใจผมจะขยายให้ฟัง สรุปตรงนี้ว่าผมว่ามันเป็นโอกาสถ้าตั้งโจทย์ถูกทำและเดินได้ ทำอย่างไรให้ชาวนายช่วยตัวเองได้ หรืออย่างที่คุณเคหาทำ

คุณประพจน์ พี่เคหาครับต่อเลยครับ ในฐานะที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร ทั้งในการตั้งมูลนิธิข้าวขวัญหรือที่โรงเรียนชานา ชาวบ้านที่ทำโรงเรียนชานา เนี่ย สามารถแก้ไขปัญหาความไม่มั่นคงในชีวิตของชาวนายได้หรือไม่

คุณเคหา ศิริภัทร ผู้อำนวยการมูลนิธิข้าวขวัญ ผมขอยกตัวอย่างเป็นรูปธรรม เอาที่แม่ทองโปรยที่ออกมาทำพิธีรับขวัญข้าวนี้แหละ ลูกเขยท่าน คุณ ชัยพร เป็นเกษตรกรดีเด่นปี 38 อย่างคุณชัยพร เนี่ยลูกศิษย์รุ่นแรกๆของผมเนี่ย ชานาจะไม่มีปัญหาเลย คุณชัยพรทำนา 102 ไร่ ต้นทุนไร่ละ 1,900 บาท ขายได้เฉลี่ย 12,000 บาท ผลผลิตเฉลี่ย 109 ถึงต่อไร่ กำไรเฉลี่ยหน้าเดียว ประมาณ 1 ล้านบาท ไม่ต้องตกใจหรอกผมเก็บตัวเลขตั้งแต่ปี 38 ตั้งแต่ข้าวราคา 3,000 บาท ต่อตัน แกมีนา 70 ไร่ ได้กำไรเฉลี่ย 2 ฤดู ไม่ต่ำกว่าปี ละ 500,000 บาท รัฐบาลจะไม่หนักใจเลย เพราะต้นทุน 1,900 บาท แกไม่เสี่ยงกับความเสียหาย ผมกลัวอย่างหนึ่งว่าชานาจะเสี่ยงกับการเปลี่ยกระโดดสีน้ำตาล ทำลายข้าว เพราะครั้งแรกระบาดในปี 23 อยู่ประมาณ 600,000 ไร่ ต่อมา ปี 2535 ขึ้นสูงสุดระบาดอยู่ 3,500,000 ไร่ หายไป 1 หมื่นล้านบาท พอปี 2541 คราวนี้ ระบาดอีก 1 ล้าน 8 แสนไร่ ตอนนั้นครบรอบ 10 ปีของการระบาดใหญ่ และในรอบ 8-10 ปีจะมีการระบาดใหญ่ โอกาสสูงมากๆ ในช่วงนี้ ตอนที่ชานาที่อยู่ชานา มาตัวตายไปแล้ว ที่สุพรรณฯก็เหมือนกัน เนื่องจากได้รับผลกระทบจากเปลี่ยกระโดดสีน้ำตาล ลงนาข้าวเสียหาย และวิธีการของกระทรวงเกษตร ไม่มีทางแก้เปลี่ยได้เลย ตอนนี้อย่ามาแมลงเต็มที แมวราคาแพงก็ใส่ปุ๋ยเต็มทีเนื่องจากราคาข้าวแพง วิธีแบบนี้มาตัวตายเนื่องจากมันไปมาสัตว์ที่มีประโยชน์ พวกแมงมุม แมงปอ ประสิทธิภาพของยาฆ่าแมลงจะลดลงเรื่อยๆ แล้วเปลี่ยก็จะระบาดใหญ่ แต่สำหรับคุณชัยพรไม่ใช่ปุ๋ยเคมี ใช้สมุนไพรบางชนิดและใช้ศัตรูตามธรรมชาติ ใช้ขี้หมูนิดหน่อย แล้วก็ใช้จุลินทรีย์ ก็ไม่เกิดความเสียหายเลยเลยซักครั้งเดียว เทคนิคที่เราพัฒนาได้ไม่จำเป็นต้องใช้ปุ๋ยเลย ชานาอย่างคุณชัยพรไม่สามารถขยายได้เลย รัฐบาลมัวแต่ไปสนับสนุนให้ใช้ปุ๋ยเคมี ที่น่าสงสารก็คือตั้งแต่ปี 34 รัฐบาลอานันท์ 1 สั่งให้ยกเลิกภาษีปุ๋ยยา ให้เหตุผลว่า ชานาจะได้ใช้ปุ๋ยยาราคาถูกไปส่งเสริมให้เขาใช้ปุ๋ยใช้ยาทำไม แต่ตอนนี้เป็นอย่างไรรึครับ ราคาปุ๋ยแพงกว่าข้าวอีกตอนนี้ 20,000 แล้วครับ เอาเปรียบขนาดเนี่ย ไม่เสียภาษีเลย นอกจากไม่ช่วยแล้วแล้วยังไปกดขี่ชานาอีก เราเคยเสนอง่ายๆกับรัฐบาลที่แล้วว่าให้ใช้แบบสสส. ไม่ให้มีการโฆษณาปุ๋ยยา ให้เพิ่มการเก็บภาษี แล้วนำเงินภาษีมาตั้งกองทุนช่วยเหลือเกษตรกร ส่งเสริมให้เกษตรกรทำแบบคุณชัยพร ชานาก็จะรอด รัฐบาลชุดที่แล้วกลับคิดถูกอีกว่าทำแบบนี้จะทำให้ชานาล้มละลาย ล้มละลายแบบคุณชัยพรหรือครับ ชานาในประเทศไทย *อยากฆ่าตัวตาย หากข้าวเกี่ยวนละพันบาทจริงๆ ใครก็ทำใจไม่ได้หรือครับ ลงทุนไปเห็นเงินเป็นหมื่นๆแสนๆ แล้วล้มละลาย ใครก็ทำใจไม่ได้หรือครับ แต่รัฐบาลก็ไม่ส่งเสริม มีซีพีครับ พูดตรงๆบอกว่า

ให้ปลูกข้าวแค่ 25 ล้านไร่ ในเขตชลประทาน ให้จัดรูปที่ดินปรับให้เรียบ ปลูกข้าวไฮบริด ข้าวนี้ที่ซีพีมีขาย เอามาจากจีน พันธุ์นี้เริ่มต้นกิโลละ 200 บาท เม็ดพันธุ์ข้าว ใช้ไร่ละ 7 กิโลกรัม คุณจะใช้ยังไง คุณต้องไปจ้างเขาต้องใช้เครื่องของซีพีดำ 25 ล้านไร่ ใครจะคุม ก็ซีพีคุม แล้วจะขายใครครับ ซีพีเอาไปขายจีน แล้วส่งเสริมแบบนี้ใครจะรวยครับ

คุณประพจน์ ซีพีครับ

อาจารย์เจิมศักดิ์ ถามคุณเดชา ถ้าให้แข่งกันกับซีพี กับวิธีของคุณเดชา คุณ เดชาสู้มั๊ย

คุณเดชา เขาเป็นว่าผมให้ท่านกำนันเสมียนท่านอยู่ติดกับผม ถามท่านว่าซีพีลงทุนไร่ละเท่าไรต่อไร่ ผมรู้ครับ ผมส่งให้สายไปคูที่กำลังเพชร ซีพีใช้วิธีนี้ครับเอาพันธุ์ข้าวไฮบริดไปให้ชาวนาปลูกเพื่อประกวด ใส่ปุ๋ยใส่ยาเต็มที่ผลผลิตสูงสุดไม่เกิน 150 ถัง ใช้แบบผม มีต้นทุนไม่ถึง 2,000 แต่ได้สูงสุด 170 ถังต่อไร่

อาจารย์เจิมศักดิ์ ถ้าซีพีเขาจะเถียงว่าเขาปรับน้ำได้ ใส่ยาฆ่าแมลง ฉีดทีเดียว ต้นทุนก็น้อยลง

คุณเดชา แบบผมเน้นใช้ศัตรูพืชจัดการกันเอง ในที่สุดแล้วเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลเล่นงานซีพีแน่ๆ แต่ตอนนั้นซีพีก็กำไรไปแล้ว เนื่องจากไปขายข้าว แปรรูปข้าวไปแล้ว

อาจารย์เจิมศักดิ์ คุณเดชาครับ ถ้าซีพีเขาจะทำก็ปล่อยให้เขาทำหากเขามั่นใจ

คุณเดชา จริงๆ แล้วก็ไม่ได้กลัวหรอกครับ หากเรามีโอกาส หากทำแบบคุณชัยพร มันว่างเวลาแม้แต่ถ้าทำแบบซีพี ทำอย่างไรก็ไม่ว่าง จริงถ้าทำพิสูจน์จริงๆ เราชนะอยู่แล้ว แต่เขาพูดข้างเดียว เวลาสหกรณ์เชิญไปพูดก็เชิญ ซีพีไปพูด

อาจารย์เจิมศักดิ์ ถามคุณเดชาต่อ หากเราเป็นเกษตรกรรายย่อยหลายๆ คน มีตลาดเฉพาะขายข้าวปลอดสารพิษ มีตลาดต่างประเทศที่มั่นคง เราจะทำอย่างนั้นได้หรือไม่ จริงๆแล้วที่อาจารย์พูดถึงรัฐบาลสุรยุทธ์ เรามีสหกรณ์มาหลายปี วิธีเดียวที่จะให้สหกรณ์เจริญ ก็รัฐบาลอย่าไปยุ่ง สหกรณ์ที่เจริญคือรัฐบาลไม่เข้าไปยุ่ง

คุณเดชา ผมก็เห็นด้วยว่ารัฐบาลสุรยุทธ์ทำดีแล้ว คือไม่ยุ่งกับสหกรณ์ แต่สิ่งที่รัฐบาลควรทำคือเรื่องของหนี้สิน ชาวนา เรามีกองทุนฟื้นฟู ยังอย่างไรหนี้สินที่รวมกันแล้ว ไม่ถึง 1 ล้านล้านบาท ยังอย่างไรก็ไม่ถึง หากเราจะดึงเข้ากองทุนจริงๆ เราทำ HAIRCUT ได้ ไม่เกิน 500,000 ล้านบาท ทำไม่รัฐบาลทำไม่ได้ ตอนที่ ปี 40 ธนาคารแจ้ง รัฐบาลทำกองทุน ธนาคารรัฐบาลทำได้ ที่ทำได้เพราะทำไม คือตอนนี้ที่ดินส่วนใหญ่ 80-90 เปอร์เซ็นต์ของชาวนาไปอยู่ที่ ธนาคารหมด ซีพี กระทั่งแดงนี้มีแผนทำการเกษตรเองแล้ว จะปลูกยาง ก็กำไร จะปลูกข้าวก็กำไร ธนาคารก็มีหุ้นกับบริษัทใหญ่ด้วย แนวโน้มที่บริษัทใหญ่จะไปซบที่นาหรือที่ดินของเกษตรกร เร่งรัดหนี้หากใช้หนี้ไม่ได้ ก็ยึดที่ดิน หากไม่มีกองทุนมาช่วยเหลือเกษตรกรภายใน 1- 2 ปีนี้ ผมเชื่อว่าเกษตรกรก็หมดโอกาสแล้ว ต่อไปที่ดินของเกษตรกรจะไปอยู่ที่บริษัทใหญ่หมด ชาวนาก็ต้องเป็นลูกจ้างในที่ดินของตนเองอย่างที่ซีพีต้องการ

อาจารย์เจิมศักดิ์ คุณประพจน์ เรามาถามขานาน่ามัยว่าขานาน่าต้องการแบบไหน ระหว่างแนวแบบคุณเดชา แบบ ซีพีจะเอาแบบไหน ถ้าให้เลือก จะจอยโครงการกับซีพี หรือซาอุดีอาระเบียที่เขาจะทำขนาดใหญ่ หรือ จะเอาแบบคุณเดชา

คุณประสิทธิ์ เราเป็นขานาน่า เราจะคิดอย่างไรให้ไม่เป็นทาสชาวต่างประเทศ นายทุนใหญ่ หากแนวของคุณเดชา มีต้นทุนน้อย แล้วขานาน่ารวยขึ้น ก็น่าจะส่งเสริม แต่ท่านเป็นชุดรัฐบาลชั่วคราวไม่เกี่ยวกับท่านนะครับ ท่านอาจารย์ ไพบูลย์ ทุกรัฐบาลที่แล้วๆมาคนที่ทำดีคนที่ตั้งใจทำ แล้วคนที่สามารถจะเสียสละทำตรงนี้ไม่เคยส่งเสริม คนดีมีฝีมือ คนที่มีความรู้ความสามารถ ตรงนี้ผมเป็นห่วง ถ้าคนใดที่เป็นพวกเป็นพ้องกัน ส่งเสริมหมด ผมเข้ามาเป็นนายกสมาคม ตรงนี้ ผมหยุดทำนามาหลายปีแล้วแต่ที่ผมต้องเข้ามาตั้งตรงนี้ทำไม เพราะเมื่อขานาน่าเกิดปัญหา ไม่มีใครช่วย ก็มาปรึกษาผม ผมเองเป็นคนที่ถูกภาษาขานาน่าบ้าน คือว่าเป็นคนค่อนข้างจะเสือก รวมตัวเลย แล้วก็ไปหาข้าวกล่องเลย รวมขานานามาประท้วง

คุณประพจน์ แก่นามือบหรือครับ

คุณประสิทธิ์ ผู้ด้วยอุดมการณ์ ตอนนั้นสมาคมไม่มีตั้งก็ ผู้เหมือนอาจารย์เดชา ทำไมรัฐบาลไม่ส่งเสริม ผมว่างบที่เราทิ้งไป 18,000 ล้านบาท ขานาน่าเราเป็นจำเลย เพราะโครงการรับจำนำข้าวรัฐบาลเสียดูแลเอาเงินมารับจำนำข้าว แต่ถ้ารัฐจะคิดย้อนหลัง เอาเงินชดเชยก่อน เอาข้าวสารที่อยู่ในสต็อก 2.1 ล้านตัน ขายไป เอามาขายทำข้าวถุงขาย แล้วงบตรงนี้เป็น เงินภาษีอากรเรา ไม่ต้องเอาไปเข้าคลัง เอาไปเป็นกองทุน เสร็จแล้วเมื่อขายแล้วจะมีกำไร 2 หมื่นล้านบาท ขอเอามาเป็น กองทุนขานาน่า ปีนี้ จะทำอะไรก็แล้วแต่ อย่างไรก็ตามกองทุนก็ไม่สูญรัฐไม่เหนียวได้ประโยชน์ แต่พอจะทำอะไรแต่ละ ครั้งหนึ่ง ผมเคยไปคุย ที่กรมการข้าว สมัยรุ่นอาจารย์ไพบูลย์เป็นหรือเปล่าไม่รู้นะที่ไปขอสำนักงานฯ มา ให้กรมการข้าวมา ส่งเสริมเรื่องพันธุ์ข้าว ได้มา 2 พันกว่าล้าน โคนตัดได้มา 800 ล้าน กระทรวงพาณิชย์แย่งไป 6 ร้อยกว่าล้าน ขานาน่าเหลือ 3 ร้อยกว่าล้าน เอามาทำอะไร 3 ร้อยกว่าล้าน เนี่ยถือว่าไม่ให้ความสำคัญกับขานาน่าเรา ผมบอกได้เลยว่า งบประมาณการมา สนับสนุนการทำวิจัย ส่งเสริมขานาน่า ที่เป็นบุคคลที่จะมาสนับสนุนขานาน่า คนที่มีคุณภาพยังมีอีกเยอะเช่น ท่านกำนัน เสมียน หงษ์โต ก็ทำสำเร็จมาแล้ว อย่างนี้เราควรส่งเสริม

คุณประพจน์ ท่านกำนันเสมียนครับ ตอนนี้อยู่บางปลาหมอที่บ้านของท่าน สจ.เนี่ย ข้าวแพง วิถีชีวิตการพูดคุยของ ขานาน่าเป็นอย่างไร

คุณเสมียน หงษ์โต ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาขานาน่าไทย ตอนนี้อยู่บ้านตื่นตัว ว่ามีโอกาส แต่โอกาสอย่างนี้ อาจารย์เดชาว่า เป็นโอกาสของคนทำนา แต่เป็นวิกฤติของขานาน่า อย่างพวกผมเนี่ยต้นทุนไม่ถึง 2,000 บาท ทั้งค่าเกี่ยวด้วย ถ้าทำแบบที่ประสิทธิ์ต้นทุน ไปถึง 5,900บาท เนื่องจากปุ๋ยราคาขึ้นไปถึงหมื่นแล้ว นี่เป็นโอกาสของคนทำนา คนที่ขาด โอกาสคือขานาน่าที่ลงทุนตามกระแส ทางการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเคมี เพราะรัฐบาลชอบส่งเสริม การผลิตได้เยอะๆ อย่าง พวกเรา 170 ถึงเราทำมาแล้วนะครับ

คุณประพจน์ ที่ สจ.เสมียน จะบอกว่าการที่เราไปรวมตัวขานาน่า ให้ทำเกษตรปลอดสารนี้ไปถูกทางแล้วเกิดความ มั่นใจ แต่ขานาน่าที่ใช้ปุ๋ยเคมี คิดว่าต่อไปปีหน้าข้าวแพงก็ยิ่งทุ้มทุ่นลงไปอีก ต้นทุนสูงขึ้น

คุณเสมียน ตอนนี้ที่ผมเป็นห่วงชวานา จะเป็นปลา หล่นน้ำ ลงทุนเรื่องปุ๋ยยาไปเต็มที ยิ่งเมื่อที่พี่เดชพุด เรื่อง การฆ่าตัวตาย เรื่องกฎหมายค่าเช่าบ้านไม่เป็นจริง กฎหมายที่ออกมาเกี่ยวกับชวานา มันไม่เป็นจริง อย่างชวานาที่ สุพรรณฯที่ยังตัวตาย ก็เกิดจากกฎหมายฉบับนี้ โศคเพลิงกระโศค อีก 3 วัน เจ้าชวานาเรียก ไปทำสัญญาใหม่เพราะครบ 6 ปี แล้ว ทั้งๆที่ทำนาไปเพียง 4 ปีเท่านั้น แต่ผู้มีอำนาจไปเข้าข้างเจ้าชวานา อีกทั้งยังทุ่มทุนไปกับปุ๋ยยา แยกก็ไม่ไหว มาเจอ กฎหมายไม่เป็นธรรมอีก สุดท้ายก็มาหนีหนี้ เกิดเหตุการณ์แบบนี้จึงไม่ไหว ฆ่าตัวตายทั้งนี้สินไว้ให้เมีย

คุณประพจน์ แล้วเราจะเรียกสติชวานา ที่หลงไปกับราคาข้าวชั่วคราวช่วยยามอย่างไรดี

คุณเสมียน ต้องให้รัฐบาลส่งเสริมอย่างจริงจัง ยกตัวอย่างคนที่ประสบความสำเร็จอย่างจริงจังเอามา แต่รัฐบาล ไม่กล้าเข้าไปส่งเสริม เพราะกลัวว่าไม่ใช่ของฉฉฉ ไม่ได้เริ่มต้นตั้งแต่ต้น แต่ตอนนี้หน่วยงานรัฐเยอะ ชวานาตอนนี้มาเป็น ห่วง ไม่รู้จะเดินไปทางไหนเดินทางนี้เกษตรดังไปทำพันธุ์ข้าว เดินทางนี้ พาณิชยดังไปขายข้าว ดึงเงินหมุนตัวเอง ใครๆก็ พุดถึง เป็นอย่างนี้ชวานาก็รู้สึกภูมิใจ อย่างเมื่อที่ท่านรองนายก (อาจารย์ไพบูลย์ อดีตรองนายกรัฐมนตรี) พุดว่า ชวานาไม่มี ศักดิ์ศรี เป็นเรื่องจริง ลูกชวานาบางคนไม่กล้าเขียนว่าประวัติตัวเองว่าเป็นลูกทำนา เลยเพราะทุกคนมองชวานาเป็นเรื่องต่ำ

อาจารย์เจิมศักดิ์ เอ๊ะ! มันเป็นอย่างไรโรงสีก็ไม่อยากบอกว่าตัวเองเป็นโรงสี ชวานาก็ไม่กล้าบอกว่าชวานา ทำไม่ครบ ตกลงวงการข้าวนี้เป็นเป็นอะไร ที่ไม่กล้าแสดงตัวกันก็เพราะว่าเป็นวงการที่มีผลประโยชน์เยอะ ทุกคนจึงไม่ กล้าแสดงตัว ใครมันจะไปหมด

***คุณเสมียน** ผมก็ไม่ทราบ ผมไม่ทราบจริงๆ มันมีเทคนิคหรือเปล่าที่ข้าวลงราคาข้าวบูบ ผู้ส่งออก เล่นเหลี่ยมกับ ชวานาหรือเปล่า แต่ได้ข่าวว่าไปกินหูลลวมกัน อันนี้ผมก็ไม่ทราบ เรื่องจริงหรือเปล่านั้นไม่รู้ เพราะอีกวัน 2 วันข้าวก็ราคา ลง แต่ท่านประสิทธิ์บอกว่า ส่งออกไม่ได้เพราะมรสุมเข้า เรือเข้าไม่ได้ ผู้ส่งออกไม่ซื้อข้าวโรงสี โรงสีไม่รู้จะไปเอาใครก็ ไปเอาชวานา

อาจารย์เจิมศักดิ์ ผมจะขอเติมตรงนี้นิดนึ่ง ผมไม่ได้เข้าข้างโรงสี ผมก็ไม่ได้มีโรงสี แต่โรงสีเป็นผู้ที่ต้องรับ เเคราะห์เพราะใกล้ชิดกับชวานา แต่ที่ตลาดข้าวราคาถ่วงให้ดี คงไม่ใช่เพราะโรงสีหรือ โรงสีจะเป็นแพะ เพราะ โรงสีเป็นผู้ซื้อข้าวเปลือก โรงสีต้องช่วยเพราะข้าวเปลือกถ่วง แต่โรงสีบอกว่าข้าวสารลง ก็ต้องซื้อข้าวเปลือกถ่วง ที่ข้าวสาร ราคาลง ส่วนหนึ่งแล้วเราก็มีการตื่นตูมกันอย่างที่อาจารย์อัมมารพุด เกิดจากการเปลี่ยนแปลงเรื่องการไม่ส่งออกของ อินเดีย เวียดนามห้ามส่งออกข้าวสารนี้มา คนเลยแตกตื่น ราคาข้าวจึงสูงขึ้น แต่พอผ่านมาก็ระยะหนึ่ง เหตุการณ์ข้าวก็ ไม่ได้เลวร้าย ราคาข้าวจึงลดลง อีกนิดหน่อย แล้วยิ่งถ้าพุดก็พุดเถอะนะผมก็ไม่อยากจะวิจารณ์รัฐบาลหรอกนะ ดึงข้าว 2 ล้าน 1 แสนตัน ดึงไว้มาตลอด ตอนแรกผมก็ขมมะว่าไม่ยอมปล่อยออกมา คุณทำจริงตามสัญญา ถ้ารัฐบาลไม่ปล่อย ออกมาจริงๆ ตลาดข้าวก็จะจับตามองแล้วว่าข้าวหายไปจากตลาดตลอดทั้งปี 2.1 ล้านตัน แต่อยู่ดีๆ คุณมิ่งขวัญเอาออกมา ทำข้าวธงฟ้า ถึงละ 5 กิโลกรัม/ถุง เพียง 2 แสนถุง เอาข้าวออกมาประมาณ 1,000ตัน จาก 2 ล้าน 1แสนตัน เอาออกมา 1-2 พันตัน เทียบกับ 2.1 ล้านตันไม่เท่าไร แต่ที่สำคัญมันไปส่งสัญญาว่ารัฐบาลพุดไม่จริง บางทีวันหลังรัฐบาลอาจจะนำ ออกมาอีก พออย่างนี้ ต่างชาติที่สต็อกไว้ เห็นเราเอาออก เขาก็จะเอาออกตัดหน้า ราคาข้าวก็จะลงมาอีก ผมก็คู้ยู่จะว่า รัฐบาลจะบริหารจัดการสต็อกข้าวอย่างไร

หนึ่ง รัฐบาลสต็อกไว้ก็มีต้นทุน บริหารดีอาจจะได้กำไร หากบริหารไม่ดี ชาวเขาก็เจ๊ง หรืออาจจะเอามาผลาญ อย่างที่อาจารย์อัมมารพูดไว้ ดันออกข้าว 2 ราคาขายอีก เป็นราคาธรรมดา กับราคา ธงฟ้า อีก พอเป็น 2 ตลาดก็มีคนมา หากินได้อีก ไข่หรือเปล่า การบริหารเนี่ย ไปดูหะหมี่ให้สัมภาษณ์ไว้ ผมเคยชมเลยว่า ถ้ารัฐบาลสต็อกไว้ 2.1 ล้านตันไว้ ถ้ารักษาค่าพูดได้เนี่ยดีเลย แต่พอปล่อยออกมาที่อื่นก็ปล่อย ราคาที่ลง จะไปโทษใคร

คุณประพนธ์ งั้นผมถามอาจารย์ก่อนว่า จริงๆ แล้วราคาข้าวใครเป็นคนกำหนด ราคาในประเทศหรือราคา ต่างประเทศ หรือเขากำหนดกันอย่างไร

อาจารย์เจิมศักดิ์ คุณให้โรงสีพูดมัย

คุณประพนธ์ ให้อาจารย์พูดก่อนครับ เดียวค่อยให้โรงสีพูดต่อ

อาจารย์เจิมศักดิ์ ก็อย่างที่อาจารย์อัมมารพูดไว้ จริงๆ แล้วข้าว ต้นทุนของชาวนาไม่ได้เป็นตัวกำหนดราคาข้าว ไม่ใช่ชนมกรก ข้าวไม่ใช่เช่นนั้น บางปีก็ราคาแพงกว่าต้นทุน บางปีก็ต่ำกว่าต้นทุน เพราะอะไร เพราะว่าจริงๆ แล้วข้าวในประเทศไทยที่ปลูกได้ทั้งหมด แบ่งเป็น 3 ส่วนได้แก่ ชาวนาปลูกเองกินเอง ชาวนาปลูกแล้วขายให้พวกเรา ชาวนาปลูก แล้วส่งออกต่างประเทศ มีอยู่ 3 ส่วน ส่วนที่ 1 กับส่วนที่ 2 บวกกันแล้วมากกว่าส่วนที่ส่งออกต่างประเทศ แต่ส่วนที่ ส่งออกต่างประเทศได้เท่าไร เป็นตัวกำหนดราคา ภายในทั้งหมด ไม่ใช่ส่วนใหญ่ 2 ส่วนแรก ผมจะยกตัวอย่างให้ฟัง ถ้าปีนี้ ราคาข้าวต่างประเทศดี แต่ราคาภายในไม่ยกสูงตาม ผู้ส่งออกรวยละเลย เพราะซื้อและส่งออก ซื้อต่ำขายแพง แต่พอเพราะ ราคาภายในมันยกสูงขึ้น แต่พอราคาต่างประเทศปีไหนมันลง ถ้ามว่าราคาภายในไม่ลง ผู้ส่งออกก็หยุดส่งออก เรื่องอะไรดู ซื้อแพงขายถูก ก็หยุด ราคาข้าวสารภายในก็ลง โรงสีก็ลงซื้อข้าวเปลือกราคาถูกลง ตกลงมันไม่ได้ขึ้นกับการบริโภคน ในประเทศขึ้นกับการส่งออกต่างประเทศ ทีนี้ก็ต้องมาดูว่าในโลกมันเกิดอะไร ที่ผมบอกว่าตลาดข้าวในโลกมันเล็กมาก ๆ เพียงแค่ไม่ถึง 7 เปอร์เซ็นต์ ที่ซื้อขายต่างประเทศ อย่างจีนปลูกได้มากที่สุดในโลก เนื่องจากปลูกเองกินเอง ซื้อนิดหน่อย ตรงนี้ตลาดมันเล็กนิดเดียวถ้าเทียบกับผลผลิตทั้งหมด อินเดียก็ปลูกได้มากกว่าไทย แต่ไทยส่งออกมากกว่า ถ้าประเทศใด มีภัยธรรมชาติหรือมีนโยบายเปลี่ยนแปลงอย่างที่อาจารย์อัมมารพูด เช่น อินเดีย งดการส่งออก อย่างที่อาจารย์อัมมารพูดว่า ราคาข้าวมันมีความสัมพันธ์กับราคาข้าวโพด ข้าวสาลี เนื่องจากว่าไปทำ แอลกอฮอล์ พอพลังงานน้ำมัน ราคาสูงถึง 3 เท่า คนก็หันเอาข้าวโพดไปทำเอทานอล คนจึงเอาพื้นที่ไปปลูกข้าวโพด ด้วยความรู้สึกอย่างนี้ราคาข้าวมันจึงสูงขึ้น เนื่องจาก นโยบาย เช่น อินเดีย เวียดนามอย่างที่เราให้ฟังเมื่อกี้ ฉะนั้นราคาข้าวประเทศไทยไปพันกับต่างประเทศมันก็ขึ้นกับ ต่างประเทศ ราคาข้าวในโลกมันสวิงสวายอย่างนี้ ราคาข้าวภายในมันก็สวิงสวายอย่างนี้ อย่างประเทศไทยเนี่ย มันมีสต็อก ข้าวหากรัฐบาลบริหารจัดการดีๆ มันก็จะพอเห็นหน้าเห็นหลังอยู่บ้าง คุณชาญชัยครับ ฟังดูเรื่องของข้าว ดูแล้วมี รายละเอียดมากเป็นพีชเชรฐกิจที่มีความเปราะบางมาก ดูแล้วไม่ต่างจากเรื่องของตลาดเงิน ตลาดหุ้นเหมือนกันนะ หากผู้มีอำนาจในทางการเมืองพูดอะไรเข้าไปเนี่ย เรื่องของการตัดสินใจทำให้คนวิตกกังวล มันเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร

คุณชาญชัย อย่างที่ท่านอาจารย์เจิมศักดิ์พูดว่าเรามีการส่งข้าวขายทั่วโลก เพียง 6-7 เปอร์เซ็นต์ ถ้าบวกลบ 1-2 ล้านตันนี่ก็มีผลมาก อย่างสต็อกรัฐบาล ที่บอกว่าจะเก็บเอาไว้เพื่อเป็นความมั่นคงของชาติ ตรงนี้ก่อนหน้าที่จะประกาศ เรื่องนี้ออกมา ท่านรัฐมนตรีก็ได้เรียกผู้ส่งออกไปพบ วันต่อมาก็เรียก*โรงสีเข้าไปพบ ทีแรกผู้ส่งออกก็ไปเคาะ 2 ล้าน

ฉันนี่ขอเออะเพราะว่าขายถูกไปเยอะ ไม่งั้นเจ๊ง ล้มละลาย ขอเออะ เราก็ได้ยื่น พอวันต่อมาก็เรียกโรงสีเข้าไปพบ เราก็ขอ
รัฐบาลขอเออะเก็บไว้ก่อน อย่าขาย เกษตรกรกำลังเกี่ยวข้าว เขาบอกเอางั้นหรือ ท่านก็รับปากว่าจะทำอย่างงั้น แล้ววัน
ต่อมาก็มีแนวคิดที่จะทำให้ข้าวเป็น 2 ตลาด คนบริโภคต้องกินข้าวถูก เกษตรกรต้องกินข้าวแพง ต้องขายข้าวได้แพง โห
หรมาก ชื่นใจ ต้องให้อาจารย์เจิมศักดิ์วิเคราะห์ว่าจะเป็นไปได้มั้ย เมื่อก็อาจารย์อัมมารก็วิเคราะห์ที่หนึ่งแล้ว ถามว่าเป็นไป
ได้มั้ย ตกลงที่เขาจับปากกับสมาคมโรงสี บอกว่าข้าวเนี่ยจะเก็บไว้ ไม่ขายมันก็เหมือนกับหุ้นเมื่อกี้ที่เราดูหุ้นสายนะ เขา
บอกว่าคนไทยชอบพูดความจริงครั้งหนึ่ง เขาก็ทำจริงนะ ส่วนหนึ่งเขาก็เอามาขาย แล้วออกมาขายทั้งที่เพียงแค่นิดเดียว

คุณประพนธ์ วันนี้เรามีชวานาจากพิษณุโลก มาด้วยนะครับ

อาจารย์เจิมศักดิ์ เดี่ยวนะครับก่อนหน้านั้น ผมจะขอเฉลยที่ผมตั้งโจทย์ไว้ ทำไมผมจึงไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลจะ
เสียเวลาที่จะไปชวนอินเดียกับเวียดนามแล้วก็ประเทศอื่นๆอีกกันที่เขาเรียกว่า “โอเร็ก” ผมไปดูได้ว่าผมทำการวิจัยเรื่อง
ข้าวมากแล้ว 30 ปี แล้วก็รัฐมนตรี หลายต่อหลายยุค ที่อยากจะทำอย่างนี้ก็คือกันทุกยุค พวกนี้แหละครับ ผมอยากจะชี้ให้เห็นว่า
เสียเวลาเปล่าเพราะอะไร หนึ่ง ข้าวมันไม่เหมือนน้ำมัน น้ำมันเนี่ยที่ประเทศโอเปค เขาเอาประเทศที่เจาะน้ำมัน มารวมหัวกัน
วิธีรวมหัวกันแล้วทำให้ราคาสูงได้ เขาจะต้องขยับปริมาณไว้ไม่ให้ส่งออกตลาด เพราะว่าถ้าขยับไว้ให้น้อยราคามันก็จะขึ้น
(ของน้อยราคาแพง)คุณจะต้องขยับให้ได้คุณจะต้องเอาประเทศที่ผลิตน้ำมันทั้งหลายเนี่ยจัดสรรกันว่าแต่ละเจ้าอย่าออกให้มาก ให้
ออกเท่านี้ ห้ามส่งมากกว่านี้นะ เขาต้องคุมกันเองให้ได้ ทีนี้มาคุมน้ำมันเนี่ยเขาทำได้เพราะว่ามันมีผู้ผลิตน้อยรายและใน
ขณะเดียวกันมันเพิ่มปริมาณน้ำมันยากเพราะมันต้องเจาะ แต่ข้าว คนผลิตข้าวทั่วโลก คุณลองคิดดูสิ อย่างที่ผมเล่าให้ฟังเมื่อกี้
นี่ ถ้าขายกัน แค่ 7 เปอร์เซนต์ แต่ทั่วโลกผลิตได้เยอะแยะเลย ถ้าเกิดราคาข้าวสูงถ้าเกิดอ้วนกันได้จริงๆ ราคาข้าวสูง แต่ละ
ประเทศแบ่งกันคนละนิดราคาถึง อันที่ 2 คนไม่กินข้าว ถ้าคนไทยไม่เข้าใจ คนไม่กินข้าวแล้วจะกินอะไรวะ แต่ต่างประเทศ
ไม่กินข้าว เขากินข้าวสาลี เขากินข้าวโพด เขากินมัน ตกลงพอคุณไปเบ่งราคา ทำให้ราคาข้าวมันสูง อ้วน กันได้เขาก็หันไปกิน
อย่างอื่น คุณก็เจ๊งนะครับ ถามต่อไปว่าคุณคุมได้มั๊ย ชวานาทั่วโลก ถ้าปลูกมากกว่านี้ มันคุมได้มั๊ย มันไม่เหมือนบ่อน้ำมันใช่
ไหม พอราคาคดี ชาวบ้านแต่ละคน ไปอ้วนกันราคาก็ดี คนก็ปลูกกันเต็มหมดเลย แล้วคุณจะไปคุมยังอย่างไร แล้วคุณจะไปคุม
โรงสี เฮ้ยมีง อย่านไปสิ ไปคุมผู้ส่งออกอย่าส่งออก มันก็มีกองทัพมดส่งออก เสียเวลาอย่าไปทำไอ้เรื่องไม่เป็นเรื่อง แต่คุณ
รู้มั๊ยอินเดียกับเวียดนามเนี่ย เขาฉลาดกว่า คุณสมัครอย่าไปโกรธเขาเลย ไปชวนอินเดียเขาก็บอกว่าไม่เอาเสียเวลา แล้วก็ไป
โกรธเขาว่าไม่มาอ้วนกัน เวียดนามเขาก็ไม่มา เขาก็ค่อยปฏิเสธมาว่าเขาไม่เอา

คุณประพนธ์ มีชวานาที่มาจากพิษณุโลกนะครับ คุณสมนึก วันเที่ยง อยู่ที่ไหนครับ เชิญครับ วันนี้ที่คุยกัน ที่
พิษณุโลกมีสถานการณ์แบบนี้หรือเปล่า มีชวานาบางคนเห็นเป็นวิกฤติ บางคนเห็นเป็นโอกาส หรือมองอย่างไรครับที่
สมนึก เชิญครับ

คุณสมนึก วันเที่ยง ชวานา จากพิษณุโลก ส่วนหนึ่งก็เป็นโอกาสของชวานาที่ทำข้าวที่ยังไม่ได้ขาย แต่ผมว่า มัน
ก็น่าจะเป็นวิกฤติด้วย เพราะว่าที่ฟังมามีแนวโน้มที่ราคาสูงขึ้นแล้วก็จะมีการลง เพราะว่าต่างคนก็ต่างอยากรัวไรชมั๊ย
ครับ ก็ต้องทำมากขึ้นตอนนี้ผมเห็นในพื้นที่ ที่ผมอยู่นะครับ จากชวานาที่เคยทำมาอยู่แล้ว อีกส่วนหนึ่งก็เป็นชวานาที่นา
ขาดทุน ไปขายแรงงานทิ้งไรทิ้งนาไว้ ตอนนี้ก็เริ่มกลับมาทำนา พอราคาข้าวดี ก็กลับมาทำนาก็คิดว่าข้าวมันก็จะแพงมาก
ขึ้น ถ้าราคาจะต้องลงตรงนี้ก็ต้องเป็นวิกฤติแน่นอนเพราะราคาปุ๋ยก็เพิ่มขึ้นแล้วตอนนี้

คุณประพจน์ แล้วค่าเช่านาเป็นอย่างไร

คุณสมนึก ค่าเช่าที่นาตอนนี้ไร่ละ 500 ต่อคราว นะครับแต่ตอนนี้ 800 แล้ว จาก 500 เป็น 800 ครับต่อครั้งนะครับ ผมเองทำนาปีละครั้ง แล้วก็ทำนาของตัวเองไม่ได้เช่า ผมมีไม่มากมีประมาณ 30 ไร่ ทำแค่ 15 ไร่ ทำเอาข้าวไว้กิน อีก 15 ไร่เป็นพื้นที่ลาดเอียง ปลูกป่าหมดเลย เพื่อสร้างความหลากหลายทางชีวภาพด้วย เพื่อให้มีอาหารกิน มีพืช มีอาหารกินตลอด

คุณประพจน์ พี่เตชารับ อย่างนี้ถือเป็นเกษตรกรต้นแบบอีกรายได้มั๊ยครับ

คุณเตชา แบบเศรษฐกิจพอเพียงนี้ทำกินเองก่อนเหลือแล้วไว้ขาย แบบนี้ ยั่งยืนแน่นอนถึงจะราคาขึ้นราคาลง อย่างไม่รู้ก็อยู่ได้ครับ ไม่ได้คิดถึงความเสี่ยง คิดถึงความมั่นคง ความยั่งยืนของตัวเองกับระบบ เป็นวนเกษตร ถือว่ามีความหลากหลายมากกว่าภาคกลางที่ปลูกข้าวเพียงอย่างเดียว

คุณประพจน์ ลดความเสี่ยงได้เยอะเลยนะครับ มีชวานามาจากสงขลา พี่รัฐจวน แก้วจินดา อยู่ไหนครับ (เชิญครับ)

คุณรัฐจวน แก้วจินดา ชวานาจากจังหวัดสงขลา ข้าวขึ้น ข้าวลงไม่รู้สิกละเลย ไม่รู้สิกละอะไรเลย เราทำนากินอยู่แล้ว ที่มันแพงก็รู้สึกสงสารคนที่เขาไม่มีเงินจะซื้อกิน แต่ส่วนตัวรู้สึกเฉยๆ เพราะตั้งแต่เกิดมาจำความได้ก็ทำมาแล้ว ไม่เคยซื้อข้าวเพื่อกินเลย ตอนนั้นก็ปลูกพืชผสมผสาน ปลูกพืชที่กินได้ด้วย ปลูกข้าว 7 ไร่ เป็นนาอินทรีย์ ข้าวนี้ก็แบ่งไว้กิน เหลือก็ขาย แล้วบางทีลูกจากกรุงเทพฯมาก็เอาให้ลูกไปกิน

คุณประพจน์ คนกรุงเทพฯต้องไปเอาข้าวที่สงขลามากิน มีตัวแทนผู้บริโภคมาอีกท่านนึง

อาจารย์เจิมศักดิ์ ผมขอเดิตรงนี้นิดนึง ผมรู้สึกว่าท่านใจดีมากเลยที่ไม่รู้สิกละอะไร ไม่ตื่นตื่นอะไร เพราะว่ามันถึงคนกินข้าว แล้วก็คิดว่าเขาจะเป็นวิกฤติแม้ว่าจะเป็นโอกาสของเรา มันก็มีคนได้มีคนเสีย คือว่าคนที่เดือดร้อนมากที่สุดเวลาข้าวราคาสูงเนี่ย เมื่อกี้เราพูดในแง่ที่ว่าคนที่ได้โอกาสคือชวานาแล้วก็โรงสี และผู้ส่งออกได้ แต่ที่เดือดร้อนคือกรรมกร เพราะกรรมกรกินข้าวมากกว่าพวกผม ตัวใหญ่ๆอย่างนี้ผมมีสถิติอยู่คนที่ทำงานอื่น ที่ไม่ใช่กรรมกรจะกินข้าวน้อยกว่ากรรมกรปีหนึ่งเนี่ยครั้งหนึ่ง หมายความว่ากรรมกรกินข้าวมากกว่าพวกผมถึงเท่าตัวเพราะเขาต้องใช้กำลังเยอะ คนที่ใช้แรงงานนี้จะเดือดร้อนหน่อย แต่มันจะเป็นอย่างนี้เป็นวัฏจักรที่จะต้องคิดต้องช่วยกันคิด พอเวลาที่เราไปกดราคาข้าวให้มันลง ชวานาทำมาแล้วไม่คุ้ม ลูกเต้ามันก็ไม่ทำงานปล่อยให้พ่อแม่ทำนา ลูกมันก็ไปเข้าหางานทำ ตกลงพอคนหลังไหลเข้าเมือง หลังไหลเข้าอุตสาหกรรม ก็ถูกกดแรงงานได้ แต่โรงงานเจ้าของโรงงานก็จู้จุกจิกได้ ถ้ามีไม่ทำก็ไปเอาคนอื่น เพราะคนหลังไหลเข้ามาทำงาน ก็กดคอตายกับชวานาแต่ถ้าข้าวราคาดี กรรมกรก็จะกลับบ้านบางคนก็กลับไปช่วยพ่อแม่ทำนาหรืออาจจะทำนาเพิ่มมากขึ้น เจ้าของโรงงานหรือนายทุนก็จะจู้จุกจิกน้อยลง เพราะว่าถ้าจู้จุกมากขึ้น ภูคคนไม่ได้มันกลับบ้านไปทำนา ตรงนี้ต้องตัดสินใจให้ดี อันนี้เป็นนักการเมืองต้องตัดสินใจอะไรในทำนองนี้ต้องมองภาพรวมให้ได้ ในขณะเดียวกัน ถ้าจะช่วยชวานาหรือกรรมกรจริงๆ ก็ต้องให้ราคาข้าวสูงและในขณะเดียวกันต้องให้กรรมกรได้รับค่าจ้างที่ดี หรือได้รับสวัสดิการที่ดี อันนั้นเนี่ยไปเพิ่มรายได้ให้แก่กรรมกร นี่จะทำให้ชวานาและกรรมกรอดคอกันขึ้นในระยะยาว

คุณประพจน์ แสดงว่าอาจารย์กำลังบอกว่าผมต้องกินข้าวแพงกว่าปกติ

อาจารย์เจิมศักดิ์ แน่แน่นอนอย่างพวกคุณพวกผมต้องกินข้าวแพงขึ้น เราต้องยอม ถ้าอย่างนี้ประเทศมันก็จะเสมอกันมากขึ้นและคุณดูประเทศเราห่างกันมากมันมีปัญหาหลายในขณะนี้ คนอย่างพวกเราเราก็บอกว่าเรามีข่าวสารข้อมูลคิดได้ เราเกลียดไอ้ระบอบหนึ่ง ชาวบ้านเขาบอกว่ากูชอบ กูคิดของกูอีกอย่างหนึ่งตกลงมันก็จะมีความเพราะเราห่างกันเกินไป งั้นทำอะไรให้เราใกล้เคียงกันมากขึ้น

คุณประพจน์ ครับๆ มีคุณศิริพร เป็นตัวแทนผู้บริโภค มาร่วมในเวทีนี้ด้วยคุณศิริพรครับ ฟังดูแล้วสบายใจมั๊ยครับผู้บริโภคต้องกินข้าวแพง

คุณศิริพร ถ้าพูดถึงบริโภคคนละ เราก็จะรู้สึกที่เราไม่ไหว ที่ต้องกินข้าวแพงอย่างนี้ เมื่อก่อนเราบอกลูกว่ากินข้าวเยอะๆกินกับน้อยๆลูก เดี่ยวนี้บอกลูกว่ากินกับเยอะๆกินข้าวนี้เยอะๆลูก ลูกถามว่าทำไมเป็นอย่างนั้นก็บอกลูกว่าเดี๋ยวนี้ข้าวถึงจะเท่าไร เมื่อก่อนแม่ถือตังค์ไป 200 ไปซื้อข้าวได้ เดี่ยวนี้ ครึ่งถึง 250 บาท ถึงละ 500 บาท ข้าวอะไรเนี่ยไม่เคยพบไม่เคยเห็นเกิดจากท้องพ่อท้องแม่ (ฮา) ตาย คนที่มีฐานะปานกลางหน่อยพออยู่ได้ แต่เป็นห่วงคนที่หาเช้ากินค่ำ แล้วบางทีรายได้ไม่พอกับรายจ่ายคนอย่างนั้นแหละยังต้องกินข้าวหรือเปล่าหรือว่าไม่ต้องกินแล้ว

คุณประพจน์ ก็รัฐบาลออกข้าวธงฟ้ามาใช้หรือครับ

คุณศิริพร ซื้อทันเขามั้ยคะ ซื้อไม่ทันแน่ๆ เคยไปกะ ธงฟ้านะ คว่าได้ถุงเดียวขอแบ่งปันเพื่อนด้วยคะตัวเองคว่าไม่ทันเขา บางทีเรายังคิดว่าบางทีธงฟ้าออกมานี้เพื่อเราจริงหรือเปล่า ที่ออกมาขายคนที่มียาวก็สาวได้สาวเอา บางทีไปตั้งแต่ตี 5 เลยกะ ไอ้คนหัวๆได้แล้ว มันเหมือนเทกระจาดคะ รู้สึกว่าคนจนๆ จริงๆ ไม่ได้แล้วที่คิดว่าเขาออกมาทำไม ออกมาช่วยคนจนจริงหรือเปล่า กลัวว่าคนที่หัวการค้า จ้างคนไปแต่เข้าไปเข้าแถวยาวเลย เปลี่ยนถุงขายได้กะ ใส่ถุงขายเป็นกิโลก็ได้ คนจนจริงๆ ก็ไม่ได้ แล้วก็ไม่ได้ถึง ถ้าออกไม่ทั่วถึง แล้วไม่มีตังค์ที่จะไปตรงจุดที่จะขายนะคะ

คุณประพจน์ ขอบคุณครับ พี่เดชาครับ พี่เดชาทำเรื่องการเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภคในสถานการณ์ที่ข้าวราคาแพงเห็นเป็นอย่างไรครับ

คุณเดชา สิ่งที่เราควรจะทำก็คือเชื่อมโยงระหว่างคนรายได้น้อยด้วยกัน ผมพูดกับหลายคนว่าถ้าเราทำงานกับกลุ่มที่ไม่ได้เป็นชวานาเนี่ยนะ ให้รวมกลุ่มกันแล้วก็ไปซื้อข้าวเปลือกแล้วก็มาสีเองหรือจ้างเขาสีเอาข้าวสารมาแจกจ่ายกันกินกันเนี่ยมันถูกกว่าเยอะแยะ เพราะการตลาดเนี่ยเอากำไรมหาศาลเลย ผมคำนวณง่ายๆนะครับถ้าเราเก็บข้าวไว้กินเองเนี่ยขนาดอยู่อีสานเนี่ยกินข้าวเหนียวเยอะมากเลย ชาวบ้านเก็บข้าวไว้กินเอง 300 กิโล ต่อคนนะครับไม่กินนี้หรอก กินไม่หมดแล้ว ข้าวเปลือกเนี่ย 300 กิโลต่อคนเนี่ยกินไม่หมดแล้ว ถ้าชาวบ้านเอาข้าวเปลือกไปซื้อข้าวสารมากินนะครับ 600 กิโลยังไม่พอเลย ตลาดเอาไป 300 กิโลฟรีๆเลย ถ้าคนกินข้าวไปซื้อข้าวถุง ไปซื้อข้าวเปลือกได้ 2 ถุงเลย ในภาวะนี้คนจนต้องต่อกันเอง ช่วยตัวเองนิดหน่อย จ้างเขาสีได้ เขาไม่เอาตังค์หรือครับเอาปลายกับรำไป เราก็เอาข้าวสารมาที่ไหนก็ทำ

ได้ครับ เพราะว่าจัดการตรงนี้น้ำมันขาด คนกลางเนี่ยเขาปิดหูปิดตาไม่รู้ว่ามีมันไปยังอย่างไรมายังอย่างไร ชาวนาที่เหมือนกัน ชาวนาที่ขายข้าวเปลือกซื้อข้าวสารกินมีตั้งเยอะ เดี่ยวถามท่านกำหนดนะครับ มีตั้ง 70-80 เปอร์เซ็นต์ พวกนี้ก็เหมือนกันขายข้าวเปลือกราคาถูกถึงจะแพงก็ 10 กว่าบาท ข้าวสารเนี่ย 30 บาท ราคาต่างกันเยอะครับ แล้วก็ไปซื้อพันธุ์ข้าวด้วย พันธุ์ข้าวก็ราคา 100 เปอร์เซ็นต์ ข้าวเปลือกที่เราขายไป พ่อค้าเอาไปตากหน้อยเอาไปร่อนแล้วเอากลับมาขายเราแพงอีก 100 เปอร์เซ็นต์ครับ คนกลางพวกนี้ จริงแล้วชาวนากับผู้บริโภคต้องช่วยตัวเองนิดหน่อย อย่างรัฐบาลเลยครับ รัฐบาลช่วยไม่ได้หรอก ถึงเขาจะตั้งใจดีแต่กลไกต่างๆมันไม่ทำงานหรอกครับ เพราะฉะนั้นทำอย่างไรให้คนกินช่วยตัวเองด้วย เพราะว่ารอให้รัฐบาลขึ้นค่าแรงแบบที่ควรจะเป็นแบบที่อาจารย์เจิมศักดิ์พูดควรจะเป็นอย่างนั้น แต่ไม่จริงหรอกครับ ขึ้นค่าแรงครั้งนี้อย่างมากก็ได้ 9 บาท ไข่ม้อยครับ วันหนึ่ง ตำสุตก็ 2 บาท ถามว่าน้ำตาลขึ้นทีเดียว 5 บาท ของที่ไม่ควรจะขึ้นนะครับ อย่างน้ำตาลล้นตลาดเนี่ยก็ขึ้นราคา ของที่ควรขึ้นก็ไม่ขึ้น อย่างข้าว อย่างปาล์มน้ำมันนี่ต้องปิดถนนกัน ตอนนี้รัฐบาลทำอย่างนี้แล้วเกิดอะไรขึ้น ตอนนี้ไม่มีทางที่จะหวังพึ่งรัฐบาลได้หรอก ปาล์มน้ำมันที่ทำไปโอติเซลได้แต่ก็ยังล้นตลาดต้องมาปิดถนนกันเลย ฉะนั้นชาวบ้านจะต้องช่วยตัวเองมากขึ้น ผมว่า พอช.เนี่ยครับเรามีทั้งกลุ่มที่เป็นกรรมการหรือว่าชุมชนในเมืองเนี่ยไม่ได้หุงข้าวนะครับแล้วก็ทำงานกับชนบทและชาวนาด้วยแล้ว พอช.น่าจะทำโครงการต่างๆคือ เอา 2 คนมาคุยกันแล้วไปซื้อข้าวเปลือกชาวบ้านเอามาให้สองคนที่ไม่ได้ผลิตข้าวลองดูสิว่าค่าใช้จ่ายเนี่ยเท่าไร ผมว่าลดได้เป็น 100 เปอร์เซ็นต์

คุณประพจน์ เชิญครับท่าน สจ.

คุณเสมียน ผมคงเป็นผู้บริโภคเนอะ ไม่ต้องเสียใจหรอกครับ ท่านกินข้าวแพง ชาวนาที่กินข้าวแพงครับ ชาวนาที่ซื้อข้าวถูกกินเหมือนกัน ชาวนายกด้อย่างในเครือข่ายผม มี 700 กว่าครอบครัว มีชาวนาที่เก็บข้าวไว้กิน 181 ครอบครัวนะครับ นอกนั้นก็ขายข้าวซื้อข้าวราคาแพงกิน เราก็มีเพื่อนเหมือนกัน มีเพื่อนข้าวแพงครับ ทั้งผู้บริโภค ผู้ผลิต ต่างคนต่างแพง แต่ผมเห็นด้วยกับท่านอาจารย์เดชา ว่าถ้าเราตกลงกันได้มีเครือข่ายซึ่งกันและกันนะครับ มีตัวกลางเป็นคนเชื่อมระหว่างชาวนาผู้ผลิตข้าวและผู้บริโภคเอง มันก็จะทำให้ข้าวถูกลงไปอีก ถ้าเราไม่กินถุนนะไม่กินยี่ห้อไม่ติดกล่อง ถ้าไปติดพวกนี้ก็ต้องกินข้าวแพง ผมเนี่ยทำนา ก็ขายข้าวให้ครู เพราะลูกสาวเป็นครู ขายถูกกว่าท้องตลาดและเป็นข้าวปลอดสารด้วยนี่ก็เป็นตัวอย่างของการเชื่อมโยง แต่มันก็เป็นเรื่องยากในการจัดการ ชาวนาเองก็ไม่อยากจัดการ ตัวเองยังไม่จัดการทำเองยังซื้อกินนะ ไม่ยอมจัดการตัวเองนี่เป็นเรื่องที่น่าหนักใจ เห็นด้วยกับอาจารย์เดชา มีองค์กรเล็กๆ มาลองเป็นคนกลางในการเชื่อมโยง ทางผู้ผลิตอย่างพวกผมพร้อมที่จะสนองตอบด้วยในราคาที่สามารถจะเท่าท้องตลาดแต่ของเราก็ปลอดสาร

ผู้เข้าร่วมจากเพชรบุรี เป็นชาวนานะครับเกิดมาก็อยู่กับท้องนา พ่อ แม่ถือคราด ถือไถ มาถึงวันนี้ก็ยังทำนาอยู่ ทำทั้งปลอดสารและสารเคมี แต่สิ่งหนึ่งที่ผมสงสัยคือทำไมรัฐบาลไม่ห้ามนำเข้าสารเคมี ผมเคยเสนอในสมัยที่ออกรัฐธรรมนูญว่าห้ามได้มัย มันไปทำลายกุ้ง หอยปูปลา ในนาอีก เรื่องนี้ทำให้เราต้องมีต้นทุนการผลิตสูงและเข้าโรงพยาบาลทุกวัน 30 บาท ตายทุกโรค แล้วก็มองอีกว่าทำไมพวกเราเองต้องฆ่าคนไทยด้วยกันล่ะ ถ้าไปสุพรรณฯไปเพชรบุรี บ้านผม จะเห็นว่าอันที่จะกินเองผมจะไม่ฉีดยา แต่จะให้คนกรุงเทพฯ ให้อาจารย์เจิมศักดิ์กิน ผมจะฉีดยา เพราะตลาดต้องการความสวยงาม ที่กินเองมีหนอนมั่งมีอะไรไม่เป็นไรไม่มียา แต่เวลาเข้าตลาดกลางการเกษตรอันไหนไม่สวยไม่ซื้อ แต่เวลากินหั่นมัยครับ หั่นเป็นท่อนเล็กๆหมดเลย ถ้ามองว่าถ้ารัฐบาลจะแก้จริงๆ ต้องให้รัฐบาลห้ามนำเข้าสารเคมี

ก่อน อันที่ 2 ขาวนาไม่มีการคัดเมล็ดพันธุ์ข้าวเห็นข้าวใครดีก็นำมาหว่าน สิ่งสำคัญคือไม่เอาสารเคมีเข้ามาในประเทศรับ
ขอฝากรัฐบาลสมัยนี้หรือสมัยหน้าด้วยครับ เถ้านี้ครับ

คุณประพจน์ เชิญครับ 2 ท่าน ท่านเสือน้ำเงินยกมือก่อนครับ

ผู้เข้าร่วมสัมมนา จ.ศรีสะเกษ ตัวแทนผู้บริโภคร เรียนท่านผู้อำนวยการ วิทยากรและผู้เข้าร่วมเสวนา ผมว่าข้าว
แพงเป็นวิกฤติของคนไทย ทำไม่ถึงเป็นวิกฤติของคนไทย ข้าวแพงขึ้นไปแล้วก็ลงมา แต่สินค้าอย่างอื่นมันขึ้นไปแต่ไม่ลง
มา น้ำมันขึ้นสินค้าอื่นขึ้นไม่มีอะไรลงตาม ข้าวขึ้นไปแป๊บเดียวเดี๋ยวก็ลงมาแต่สินค้าขึ้นทุกอย่างเป็นการฉวยโอกาสของ
นักค้า ผมจึงได้ว่าเป็นวิกฤติ ผมเห็นด้วยกับคุณเดชา ว่าชาวนารวมกันปลูกพอกิน ไม่ต้องไปสนใจเรื่องการส่งออกเดี๋ยวมี
ผลกระทบกับโลกเอง แบบพอเพียง เราก็อยู่ได้ครับ

คุณอนุวัฒน์ รอดพันธุ์ เครือข่ายเกษตรทางเลือกภาคใต้ เรียนท่านวิทยากร ผู้เข้าร่วมและเครือข่ายฯ ขอขอบคุณ
คุณเดชา ศิริภัทร ถ้าคุยเรื่องนโยบายของรัฐบาลผิดพลาดมาโดยตลอด อย่างน้อยที่สุดผมอยู่ภาคใต้ผมก็เคยทำนา ผมเลิก
ทำนาตั้งแต่ปี 2536 ก่อนนั้นไถนากับวัวอยู่กับพ่อ นโยบายของรัฐบาลผิดพลาดอย่างไร รัฐบาลไปหนุนเสริมพืชเศรษฐกิจ
เชิงพาณิชย์ เช่นภาคใต้ ไปขุดนาร้างมาปลูกปาล์ม ซึ่งบางที่มันปลูกไม่ได้ พอกรมพัฒนาที่ได้ไปปลูกก็ไม่ได้ผล พอพื้นที่
นาเสีย รัฐบาลก็ไม่ได้รับผิดชอบ ยางพาราก็เหมือนกัน ตอนนี้ยางพาราแพงผมไม่พูด ข้าวแพง เป็นวิกฤติ ทั้งชาวนาและ
*ผู้บริโภคร ฅ วันนี้ข้าวมะลิเหลือตกอยู่ที่ กิโลละ 30 บาท ข้าวมาขึ้นช่วงเดือนเมษายน ข้าวสุกมาจากทางเหนือก่อน เหนือ
เริ่มเกี่ยวช่วงสิงหาคมยา ตุลาคมกลางก็จะไถลงมา ข้าวเปลือกราคาขึ้นช่วงเดือนเมษา ชาวนาในภาคกลางรวยแต่ก็ไม่มาก
ผู้บริโภครก็ต้องกินข้าวราคาแพง ที่ข้าวมันค้างสต็อกอยู่ 2.1 ล้านตัน ใครรวยครับ ผมว่ารัฐบาลรวย ดังค์ที่ได้จากตรงนี้ไป
ช่วยเหลือใครครับ

คุณประพจน์ ภูทองคำ เนื่องจากอาจารย์เจิมศักดิ์ ดิถการกิจต้องไปก่อนจึงให้อาจารย์เจิมศักดิ์ฝากประเด็นแนว
ทางการพัฒนาความรู้เรื่องเทคนิคในการทำการเกษตรให้ยั่งยืนของชาวนา อันนี้ท่านอาจารย์จะให้คำแนะนำกับรัฐบาล ใน
อันที่จะส่งเสริมแนวทางที่ถูกต้องในการพัฒนาวิชาชีพเรื่องของการทำนาของชาวนา อาจารย์จะเสนอแนะอย่างไรครับ

อาจารย์เจิมศักดิ์ ผมว่ารัฐบาลต้องเอาจริงเรื่องของการค้นคว้า วิจัย ไม่ว่าจะเมล็ดพันธุ์ ไม่ว่าจะเทคนิค
เทคโนโลยีในการปลูกทำอะไรจริงจะลดต้นทุน แล้วก็ทางเลือกอย่างที่คุณเดชาพูด ก็เป็นทางเลือกที่น่าสนใจ เป็นอะไรที่
จะสนับสนุนเพราะรัฐมีเครื่องมือเครื่องมือ มีบุคลากรเยอะ ถ้ารู้จักเน้นในเรื่องของการผลิต คิดว่าลดต้นทุนได้ เพิ่ม
ผลผลิตได้ อันนั้นคือทางรอดทางเดียวของไทยแล้วก็ระยะยาวไม่ว่าราคามันจะตกหรือมันจะขึ้นเราอยู่ได้และก็เป็นอันดับ
หนึ่งของโลกได้ ไม่งั้นเราเสียเน่เรื่องการเป็นอันดับหนึ่งของโลก ขณะเดียวกันที่คุณเดชาพูด หลายนคนก็บอกว่าทำไม
ราคาข้าวสารที่ขายในตลาดผู้บริโภครซื้อราคามันแพง ผมต้องบอกความจริงว่ามันมีปัจจัยอยู่ 2-3 ตัว ตัวที่ 1 คนที่กินข้าวใน
ประเทศไทย เหมือนที่อาจารย์อัมมารพูดเมื่อซักครู่นี้เลยว่าคนไทยกินข้าวค่อนข้างเป็น ก็คือเลือกข้าว บางคนคิดจะต้องกิน
อย่างนี้ บางคนชอบหุงขึ้นหม้อ บางคนชอบประเภทเหนียว บางคนชอบแต่ละประเภทไม่เหมือนกัน เมื่อแต่ละคนชอบไม่
เหมือนกัน ปัญหามันมีอยู่ว่าคนไทยกินข้าวเป็นดูข้าวสารแล้วดูไม่เป็น คือดูไม่ออกว่าอันนี้มันตรงกับที่คุณต้องการกิน
หรือไม่ นอกจากซื้อก่อนแล้วเอาไปหุงต้องลองกินถึงจะรู้ว่าดีไม่ดี พอไม่รู้ก็ไปติดตรา ไปซื้อตามถุง ตามยี่ห้อหรือไปซื้อ

เจ้าจำนำหรือเจ้าประจำ บอกว่าเอาไอ้ข้าวอย่างที่เคยซื้อนะ เอาอย่างที่เขาวัวคินะ มันกลายเป็นอย่างนั้นไปเลยกลายเป็นว่าตลาดไม่แข่งขันกันเท่าที่ควร เพราะคนซื้อเลือกเองไม่ได้ เลยไปคิดตรา แต่บางคนมีความสามารถในการดูก็อีกเรื่องหนึ่ง อย่างโรงสีหรืออะไร ชาวนาที่เขาเก่งๆก็มีแต่ว่าคนดูไม่เป็นเนี่ยมันมี อย่างผมก็ดูไม่เป็นขนาดผมทำเรื่องข้าวมานาน คุณพันธุ์ไม่เป็นดูไม่เป็นว่าหุงกินแล้วมันเป็นอย่างไร ตลาดมันเลยไม่แข่งขันเท่าที่ควร พอราคาขึ้นปุ๊บ พวกพ่อค้าก็จะขึ้นราคาทันที แต่พอราคาถูกก็ไม่ค่อยลงหรือหุงเข้าไปอีก 2-3 วันอย่างนี้เป็นต้น ตกลงผู้บริโภครู้ได้แต่เสียเปรียบ ผมเคยลองทำข้าวเองไป เอาข้าวของชาวนาที่ดีๆมาสีแล้วก็ตั้งชื่อว่าข้าวปิ่นทองนะ มันมีแต่ข้าวปิ่นแก้วผมก็แกล้งทำตราปิ่นทองมั่ง ก็ลองคิดว่าถ้าเอาไปขายมันเป็นอย่างไร รู้มั้ยว่าพอไปถึงซูเปอร์มาร์เก็ต ผมโดนเรียกไอ้ค่าวางตลาดแพงมหาศาลเลย จนผมร้องว่าอย่างนี้ตายแน่ๆ บางห้างเนี่ยถ้าจะวางหัวหึ่งต้องเสียอีกราคา แล้วอย่างที่คุณเคยบอกว่ากรรมกรหรือคนที่กินข้าวกับชาวนาหรือผู้ปลูกข้าวต้องเชื่อมกันก็ต้องดูด้วยว่าสนิยมตรงกันมั้ย เพราะคนไทยเรานี้รู้จักเรื่องกินข้าว และหากจะมีการเชื่อมกันต้องดูให้ดีกว่าใครจะเสียสีที่ไหน อันนี้ทำได้ก็ทำเพราะถ้าทำก็จะช่วยสร้างเครือข่ายระหว่างผู้ปลูกและผู้บริโภค โรงสีเขาคงไม่เดือดร้อนหรอก ที่เราทำๆไปโรงสีเขาคงไม่ว่าหรือจะสีเองหรือว่าจ้างเขาสี ถ้ามโรงสีชนิดเดียวแล้วผมไปแล้ว ถ้าเกิดเขาทำข้าวปลอดสารพิษแล้วมันมากขึ้นๆ โรงสีจะมีปัญหาห่วย เพราะโรงสีเองจะต้องล้างลาน แล้วก็ต้องตากที่มีพิษหากทำร่วมกันมันจะเกิดปัญหาอะไรหรือเปล่า จะทำกันอย่างไรพิษกับไม่พิษเนี่ย

คุณชาญชัย การล้างระบบนี้มันไม่ใช่ปัญหาใหญ่ เรื่องการตลาดต่างหากเป็นเรื่องใหญ่ เราไปประกาศบอก ว่าข้าวเราปลอดสารพิษ มันมีจำนวนชนิดเดียว ที่เหลือมันมีสารพิษใช้มัยครับ กลับเป็นโทษกับประเทศชาติ ข้าวที่ขายออกไปปกติทุกวันนี้ 10 ล้านตันมีปลอดสารพิษ 1 ล้านตันเท่านั้นผมจึงไม่อยากจะชูเรื่องนี้ หมายความว่าเท่ากับประกาศว่าข้าวที่เหลือนี้มีสารพิษใช้มัยครับ มันเลยทำให้ขายลำบากขึ้น มันเป็นเรื่องที่จะทำให้ตั้งข้อสังเกตว่าแล้วที่เหลือมันไม่ปลอดสารพิษใช้มัย แต่ถ้าดูอย่างนี้ได้มัยว่าเดี๋ยวนี้ในตลาดต่างประเทศ ประเทศที่เขาพัฒนา รายได้สูงๆอย่างเช่นในสแกนดิเนเวียหรือในยุโรปหลายประเทศ ไข่ไก่เนี่ยมันยังแยกเลยเช่น ระบบปิดหรือว่าแบบวงในแล้ว ราคาจะต่างกัน ถ้าทำแบบนี้ได้มัยเราอาจจะไม่เรียกว่าปลอดสารพิษ เราเปลี่ยนใหม่เป็นข้าวธรรมชาติทำอย่างนั้นได้มัย

อาจารย์เจิมศักดิ์ ทำได้ครับมีคนทำแล้วด้วย แต่ต้องทำแบรนด์และต้องทำให้เขามั่นใจว่าคุณไม่มั่ว ไม่ผสมเอาที่มีสารพิษปนไปด้วย ข้าวเปลือกที่ปลูกนี้ต้องจริงๆ เลยไม่ได้มั่ว เอาข้าวที่ใส่ยาฆ่าแมลงมาผสม พอเขาตรวจอีกทีจึงพินาศไปเลย อย่างที่เกาหลีเนี่ย ไข่ เนี่ยเขาเลี้ยงไก่แบบไม่ใช่โปรตีนที่มาจากสัตว์ เขาเรียกว่าไก่กินเจ นะครับ แล้วตรงนั้นเขาขายได้ราคามากเป็นเท่าตัว

ปิดการสัมมนาเวลาประมาณ 17.30 น.